

PIARISTA DIÁK

Szent István király intelmeiből

„Őseink követése foglalja el a királyi méltóságban a nyolcadik helyet. A legnagyobb királyi ékesség, az én tudásom szerint, a király-elődök után járni, a szülőket utánozni.

Aki ugyanis megveti, amit megszabtak atyai elődei, az isteni törvényekre sem ügyel. Mert az atyák azért atyák, hogy fiaikat gyámolítsák, a fiak pedig azért fiak, hogy szüleiknek szót fogadjanak. Aki atyjával szemben áll, Isten ellenségének áll. Mert minden engedetlen Istennel áll szemben. És az engedetlenség szeletje a korona virágait szórja szerte.

Az engedetlenség valójában pestis az egész királyságban. Ezért, kedves fiam, apád rendeletei, va-

gyis az én rendeleteim, mindig legyenek szemed előtt, hogy szerencsédet mindenütt királyi gyeplő igazgassa. Az én szokásaimat pedig, melyekről látod, hogy a királyi méltósággal összeférnek, a kételkedés minden béklyója nélkül kövessed. Mert nehéz lesz megtartani e tájon királyságodat, ha szokásban nem utánzod a korábban királykodó királyokat. Mely görög kormányozta a latinokat görög módra, avagy mely latin kormányozta a görögöket latin módra? Semelyik!

Ezért hát kövesd szokásaimat, a tiedik közt kimagasló így leszel, s az idegenek dicséretére szert így teszel.”

Ferenc pápa ajánlata: ima minden ujjunkra

Ferenc pápa nagyon egyszerű vezetőt ajánl nekünk az imádságban, ami egyben nagyon teljes is. Mondjunk egy imát minden ujjunkra:

1. A hüvelykujjad van hozzád legközelebb. Ezért imádat azokért kezdjed, akik legközelebb vannak hozzád. Azok a személyek ezek, akiket a legkönnyebb megjegyezni. Szeretteinkért imádkozni „édes kötelesség”.

2. Következő ujjad a mutatóujj. Imádkozz azokért, akik utat mutatnak, tanítanak és gyógyítanak. Ide tartoznak tanáraid, mestereid, orvosaid, papjaid és szerzeteseid. Nekik támogatásra és bölcsességre van szükségük, hogy másoknak utat tudjanak mutatni. Legyenek mindig jelen imáidban.

3. Következő ujjad a középső, amely a legmagasabb. Ez vezetőinkre emlékeztet. Imádkozz országod elnökéért, a kongresszusi tagokért, a vállalatvezetőkért és

igazgatókért. Ezek az emberek irányítják hazád sorsát, és alakítják a közgondolkodást. Szükségük van Isten vezetésére.

4. A negyedik ujjad a gyűrűsujj. Bár sokan nem tudják, de ez a leggyengébb ujjunk, bármelyik zongoratanár megmondja neked. A leggyengébbekre emlékeztet, akiknek sok bajuk van, akiket levert a betegség. Szükségük van imáidra éjjel és nappal. Soha nem tudsz eleget imádkozni értük. Gyűrűsujjad hív, hogy imádkozz a házaspárokért is.

5. Utoljára maradt a kisujjad, a legkisebb az összes ujj közül, így kell látnunk magunkat Isten és ember előtt. Azt mondja a Biblia: „Az utolsóból lesznek az elsők.” Kisujjad arra emlékeztessen, hogy imádkozz magadért. Ami után imádkoztál az előző négy csoportért, akkor már megfelelő perspektívából látod saját szükségleteidet, és jobban tudsz imádkozni a tiedért.

A Piarista Rend konfrátere (II. rész)

Lapunk előző (76.) számában – Tózsér Endre Sch.P. gyűjtése alapján – már közöltük az 1980–2002 évek közötti konfráteri adományozásokat. Most egyúttal pótoljuk vitéz Tiszaugi-Szabó Tamás 1998. évi kitüntetését, aki az előző (I. részből) sajnálatosan kimaradt.

Jelen lapszámunkban a Magyar Rendtartomány kezdeti kitüntetettjeinek nevét adjuk közre az 1823. évből, továbbá a XX. században részesültekét 1940–1978 között, s végül a 2003–2013 közötti legújabbakat.

A konfráteri megnevezés tiszteletbeli rendtagot jelent, aki tagjává válik a szerzetesrend lelki közösségének. Az oklevéllel nemcsak magát a megadományozottat, hanem annak családját is befogadják a piarista szerzetesek lelki közösségébe.

E címmel a piaristák – más szerzetesrendek példájára – általában papi vagy világi jötevőket tüntettek ki. A vonatkozó oklevél így fogalmaz:

„Minthogy Rendünk iránti szeretetteddel és jótéteményekkel nagy érdemeket szereztél, konfráteri oklevelet adományozunk Neked, amellyel Téged és családodat befogadjuk a piarista szerzetesek lelki közösségébe. Kívánjuk, hogy a Kalazanci Szent József fiaihoz kötődő testvériség kegyelme ne csak a földön éljen, hanem a mennyei jövőben is fönntmaradjon.”

Az Egyház új zsinati konstitúcióihoz igazodva a piarista generális 1972. évi körlevelében szabályozta a konfráteri intézmény irányelveit. Míg korábban a főleg magas egyházi, közéleti méltóságra emelkedett, tisztségük és társadalmi szereplésük okán kiemelkedő volt piarista tanítványok részesültek ebben a kitüntetésben, addig immár az együtt érző szeretetükkel és a piarista intézmények munkáját valóban hathatósan segítő, testvéri érzületüknek kiemelkedő bizonyosságát adó személyek is.

Az újonnan megnevezett konfráterek között a püspökök, teológiai tanárok, prelátusok és plébánosok mellett számosan előfordulnak a Rend hűséges munkatársai, alkalmazottai is; legújabban pedig az újjászervezett Diákszövetség vezetői, tagjai.

Konfráterek 1823-ban (és akikhez kapcsolódóan még további bő egy évszázadon át azzá lettek):

– Esterházy Miklós gróf, a tatai uradalom birtokosa és felesége, valamint az automatikusan negyedízig terjedő – név szerint is megnevezett – szám szerint 40 leszármazottja (akik közül hatan még megérték a XXI. századot).

Konfráterek 1940–1942 között:

- Simon György nagyprépost
- Oswald István kúriai tanácselnök
- Degré Miklós ítélőtáblai tanácselnök
- Károlyi Gyula gróf miniszterelnök

Konfráterek 1947–1978 között:

- Czapik Gyula érsek
- Kovács Sándor püspök
- Kovács Vince püspök
- Bánáss László püspök
- Szűcs István államtitkár (Antall József nagyapja)
- id. Antal József kormánybiztos
- Szabó Imre püspök
- Endrey Mihály püspök
- Lékai László bíboros érsek
- Kacziba József püspök
- Keresztes Szilárd püspök
- Paskai László bíboros érsek
- Rosta Ferenc püspök
- Tóth László püspök
- Balogh István egyházmegyes pap
- Belon Gellért püspök
- Beöthy István nagyprépost
- Ferenczi Zoltán egyházmegyes pap
- Gál Ferenc teológia professzor
- Kolos Bertold OSB
- Korompay Tibor egyházmegyes pap
- Pálos Frigyes nagyprépost
- Schlachta István egyházmegyes pap
- Szalai Miklós egyházmegyes pap
- Bálint Sándor egyetemi tanár
- Dobroszláv Lajos tanár
- Boskó József főorvos
- Kollai István főorvos
- Perczel Dénes építészmérnök
- Szilágyi Géza tanár

Konfráterek 1980–2002 között:

– 55 személy (lásd: Piarista Diák 2013. márciusi, 76. szám)

Konfráterek 2003–2013 között:

- Fodor György romániai szerzetesrendek konferecia-titkára
- Schönberger Jenő püspök
- Laczkó János MPDSz tagozati elnök
- Erdő Péter bíboros érsek
- Szilvágyi Zsolt egyházmegyes pap
- Rádóczi Sándor villamosmérnök
- Túry László nagyprépost
- Golda János építészmérnök

HIVATKOZÁSOK:

- Ruppert József Sch.P.
- Tózsér Endre Sch.P.
- Koltai András piarista központi levéltári igazgató
- Piarista Hírek
- Ephemerides Calasanctianae

A Piarista Rend Magyar Tartományának oktatási intézményei és a rendházak szerzetes tagjai a 2013/2014 tanévben

BUDAPEST:

Piarista Gimnázium 1052 Piarista u. 1.

Igazgató: Urbán József Sch.P.

Kalazanci Szt. József rendház:

- Perendy László házfőnök
- Dragon-Faragó Lajos
- Etele György
- Földes Ferenc
- Görbe László
- Havas István
- Jelenits István
- Kerényi Lajos
- Ruppert József
- Sóczó Ferenc
- Szegheő József

Isten Anyja rendház:

- Szilvásy László házfőnök
- Borián Tibor
- Labancz Zsolt
- Lukács László
- Urbán József
- Urbanek Rudolf
- Vízhányó Zsolt
- Wettstein József

Kalazantinum rendház:

- Guba Andás házfőnök
- Balla János növendék
- Horváth Richárd növendék
- Kállay Emil
- Szabó Gábor növendék
- Szakál Ádám
- Tózsér Endre
- Vass Bálint növendék
- Zsódi Viktor növendék

GÖD:

Piarista Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium 2131 Jávorka Sándor u. 18. Igazgató: Rubovszky György Sch.P.

Búzaszem Piarista Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézm. 2131 Alsógöd, Vécsei u. 1.

Igazgató: Lázár László, világi

Gödi rendház:

Rubovszky György házfőnök

- Radnics Zoltán
- Serényi Tamás növendék
- Valaczka János

KECSKEMÉT:

Piarista Gimnázium, Általános Iskola és Diákotthon 6000 Piaristák tere 5.

Igazgató: Nagy Attila Sch.P.

Kecskeméti rendház:

- Szabó István házfőnök
- Acél Zsolt
- Balázs Gergely
- Diószegi Lajos
- Fórián-Szabó Zoltán
- Galaczi Tibor
- Holczer József
- Kovács András
- Nagy Attila
- Sárközi Sándor

MOSONMAGYARÓVÁR:

Piarista Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium 9200 Fő u. 4. Igazgató: Vereb Zsolt Sch.P.

Mosonmagyaróvári rendház:

- Farkas István házfőnök
- Adamát Lajos
- Varga Zoltán
- Vereb Zsolt

NAGYKANIZSA:

Piarista Általános Iskola, Gimnázium, Diákotthon és Óvoda 8800 Sugár út 11.

Igazgató: Nyeste Pál Sch.P.

Nagykanizsai rendház:

- Dóssai Attila házfőnök
- Németh Gábor
- Nyeste Pál

SÁTORALJAÚJHELY:

Kossuth Lajos Középiskolai Piarista Kollégium 3980 Deák u. 5.

Igazgató: Sebes Péter, világi

SZEGED:

Dugonics András Piarista Gimnázium, Szakközépiskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Koll. 6721 Bálint Sándor u. 14.

Igazgató: Papp Attila, világi

Sík Sándor Piarista Egyetemi Szakkol. 6721 Lechner tér 2/a.

Igazgató: Jusztin István, világi

Szegedi rendház:

- Szabó László házfőnök
- Böszörményi Géza
- Czeglédi Zsolt
- Keserű György
- Tózsér Pál

VÁC:

Piarista Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium 2600 Konstantin tér 4.

Igazgató: Futó Béla Sch.P.

Váci rendház:

- Lobmayer Imre házfőnök
- Balogh Tamás
- Bocsa József
- Bozók Ferenc
- Futó Béla
- Molnár Lehel
- Nádudvari Miklós
- Nemes György

Emlékezés dr. Balanyi György igazgató úrra

(ÍRTA: DR. SIBALSZKY ZOLTÁN)

Az idén május 4-én volt 50 éve, hogy dr. Balanyi György történelemtudós, egyetemi tanár, a budapesti Piarista Gimnázium 1935–41 közötti igazgatója meghalt. Legkedvesebb tanárom volt...

Dr. Balanyi György 1886-ban született Kecskeméten. Mint sokszor emlegette, ferencesek nevelték, egész életében sok kötődést érzett rendjük iránt. Igen sok cikket, tanulmányt és könyvet írt Szent Ferencről és a Ferences Rendről.

1935–41 között ő volt a budapesti Piarista Gimnázium igazgatója, és számomra s osztálytársaim számára az is maradt haláláig, tekintet nélkül arra, hogy '41-től más lett az igazgató, és ő 1943 őszén egyetemi rendkívüli tanárból a Kolozsvári Tudományegyetem nyilvános rendes tanára lett. Igen nagy tekintélye volt, és tudtuk, hogy csak a felsősöket tanítja. Így aztán roppant meglepődtünk, amikor harmadikos korunkban a történelmet tanító Dragos tanár úr helyett októberben egyszer csak az igazgató úr jött be órát tartani. Valami betegség vagy áthelyezés miatt átrendezték a tanrendet, és kivételesen ő vállalta nálunk, kis harmadikosoknál a történelem tanítását az egész év tartamára. Aztán negyedikben dr. Gál István tanította az ókort, de ötödikben újra igazgató úr a közép-kort, és folytatta oktatásunkat addig, amíg 1943 őszén Kolozsvárra nem ment. Sőt, hatodikban még a gazdaságtant is ő tanította.

Tiszteltük és szerettük, és ő is szeretett minket. Később minden találkozónkon ő misézett, és részt vett a találkozókon. Sokszor emlegette: „Ti voltatok az első osztály, amelyet én jegyeztem elő beíratásra mint igazgató, és az utolsó, mellyel teljesen összeforrtam, a többiben már csak óraadó voltam!” Más-ként tanított, mint a többi tanár: nálunk is „egyetemi tanár” volt. Előadásokat tartott, felemelve hangját, és a fejezet végén messziről kezdte leereszteni a hangerőt. Így mindig tudni lehetett előre, mikor hallgat el, és olyankor megszűnt az ún. alapzaj, vagyis azoknak a hátul ülőknek a beszélgetése, akik nem akartak odafigyelni. Ezt nyugodtan megtehették, mert az igazgató úr sosem jött le a katedréről. De akit érdekelt a történelem, az rendkívül sokat tanulhatott tőle. A tankönyvi anyagnak sokszorosát mondta el, évente több füzetet jegyeztünk tele magyarázataival. Hatodikban olyan sokat magyarázott, hogy még az év végén az osztályvizsgára is új lecke volt feladva, és még akkor is új anyagot magyarázott. Előadásai hemzsegték az évszámoktól, ami nagyon jó volt, mert ezek nélkül légüres térben mozogtak volna az ismeretek. Ezek megkövetelésének elmaradása okozza ma a tanulók és később a felnőttek rendkívül rossz történelmi tájékozottságát. Igen sok latin mondást is tanított, és ismeretüket megkövetelte; ezzel

színessé tette az anyagot. Ilyen volt pl. a Chlodvig király keresztelésekor elhangzott intelem, vagy Zrínyi Péter és Frangepán Ferenc sírfelirata. A sok latin mondást ma is tudom kívülről.

Közben észrevétlenül tágította látókörmünket, formálta világnézetünket, és felkészített a jövőre. Például hatodikos korunkban, 1941-42-ben a gazdaságtan keretében egy hónapig tankönyvön kívül magyarázott a szocializmus történetéről, az utópistáktól és a francia szocialistáktól kezdve Marx Károly tanaiig, majd az eddig megvalósított négy kommunista kísérletről: a kínaiaknál Kr.e. 200 körül, az inkák birodalmában, a jezsuiták paraguayi redukcióiban, és most a Szovjetunióban. Felhívta a figyelmünket arra, hogy a kommunizmust mindig csak felülről irányítva és ellenőrizve tudták megvalósítani: mindegyik kísérletnél volt egy uralkodó réteg, amelyre nem vonatkoztak a törvények, s amely diktálta és ellenőrizte az alattvalók kommunista elvek szerinti életét.

Az ezzel szerzett ismereteink olyan mértékűek voltak, hogy amikor évtizedekkel később műszaki doktori szigorlatomhoz politikai gazdaságtanból is vizsgáznom kellett (az egyik melléktárgynak politikainak kellett lenni, és természetesen nem a párttörténetet vagy a filozófiát választottam), erre alig kellett készülnöm, és Balanyi tanár úrtól tanultak alapján „summa cum laude” vizsgáztam. A bizottság megjegyezte, hogy ilyen világosan és alaposan régen hallották a gazdaságtani ismereteket.

A világháború eseményei között sohasem mulasztott el rámutatni, hogy a pillanatnyi villámháborús győzelmek nem jelentenek végső győzelmet. Egy szárazföldi és egy tengeri hatalom küzdelmében a történelem szerint végül mindig a tengeri hatalom győz. Nézzük hát kritikusan az eseményeket, és ne feledkezzünk meg az örök emberi értékek, a humanizmus és szabadság végső győzelmének bizonyosságáról sem. Amikor a japánok bravúrosan elfoglalták Szingapúrt, ő azt mondta: „Ne feledkezzetek meg arról, hogy a sárgák foglalták el fehérektől, és még vissza kell majd foglalni!”

Minden évben az érettségizők közül a nyolc éven át tiszta jeles tanulónak a Diákszövetség Schütz Antal: A Szentek élete c. négykötetes művét ajándékozta Balanyi úr, aki akkor Kolozsvárott az egyetemen tanított, levélben érdeklődött, hogy megkaptam-e. Azt kellett válaszolnom, hogy sajnós nem, mert az akkor igazgató, Ferenczi Zoltán azt mondta, hogy ugye belátom, a mai időkben aktuálisabb művet kell kapnom, és ezért Baráth Tibor: Az országépítés életfilozófiája a Kárpát-medencében c. könyvet adják nekem. Ez tele volt „rögvalósággal” és „Kárpát-Duna nagyházával”. Balanyi úr csak annyit írt erre: „Nem gondoltam volna, hogy valaki ennyire rövidlátó legyen!”

Sokszor hangoztatta Balanyi úr, hogy *Sex horas dormire sat est juvenique senique*, vagyis hat óra alvás

elég öregnek és fiatalnak egyaránt – ezt be is tartotta. Minden reggel fél hatkor misézett, amit akkor tapasztaltunk, amikor az évi három hetes ministrálási szolgálatot láttuk el.

Érettségi találkozóinkon felmerült – talán a tízévesen –, hogy évente jöjjünk össze. Balanyi úr ezt kifejezetten megtiltotta azzal, hogy akkor a találkozók ellaposodnak, és sokan ezért meg azért elmaradoznak. Azt mondta, a 30 évesig csak ötévenként kell találkozni, az 50 évestől évenként, a két dátum között tetszés szerint. Tanácsát megfogadtuk, és be is vált. Az ötévenként tartott találkozók mindig majd' minden volt osztálytárs megjelent. Amíg Balanyi úr élt, ő olvasta fel a névsort, és mindenki beszámolt az elmúlt 5 évről.

Mindig tartottam vele a kapcsolatot; amíg Kolozsváron volt, levelezés útján. Ezt 1945-46-ban Tomek Vince akkori tartományfőnök, Balanyi úr jó barátja közvetítette, amíg a rendes posta meg nem indult. 1948-ban a magyar állampolgárságú egyetemi tanárokat kiutasították Kolozsvárról; akkor tért vissza Budapestre.

Amikor 1950-ben megkezdődött a szerzetesrendek felszámolása, és a vidéki rendházakból éjszaka deportálták az ott lakókat, Budapesten is tartottak ettől. Ekkor Balanyi úr fő gondja értékes könyvtárának a megmentése volt minden eshetőségre. Kérésére naponta 1-2-szer fordulva, több száz könyvet szállítottam el bőrröndben lakásomra, és ott őriztem, amíg a veszély el nem múlt, és kiderült, hogy a piaristák két rendháza és iskolája – köztük a budapesti – megmarad.

Sokszor látogattam meg igazgató urat a következő években. Igen nagy megtiszteltetés volt számomra, hogy mindig hosszasan beszélgettünk a történelemről és az aktuális helyzet történelmi értékeléséről, lehetőségiről. Amikor Titóból „láncos kutya” lett, és a háború kirobbanásának veszélye felmerült, Balanyi úr azt mondta: „Zolikám, én nagyon nem örülnék, ha most az amerikaiak fegyverrel vernék le a Szovjetuniót, mert akkor 20-30 év múlva megint akadna néhány ember, aki azt mondaná: a kommunizmus nem tudta kifutni a formáját, kezdjük újra! Én jobban szeretném, ha magától esne szét.” Többször felkerestem 1956. október végén is. Arról beszélünk, hogy előfordulhat-e, hogy az ország egy lépésben visszanyerje szabadságát. „Nagy csoda lenne – mondta ő –, sajnos ez nem valószínű.” Igaza lett.

Abban az időben, illetve azokban az években szokás volt, hogy ebéd után néhány közeli barátja, főleg a rend tagjai, Balanyi úrnál kávézott. Ő a kávéfőzés mestere volt, és szívesen látta barátait kávé melletti beszélgetésre. Néhányszor részt vettem ezeken a beszélgetéseken, és itt módomban állt olyan kiváló és tisztelt személyekkel közelebről megismerkedni, mint Sík Sándor, Schütz Antal, Zimányi Gyula, Mátray János, Vékey Károly és Endrédi Vencel zirci főapát, aki ha Budapestre jött, mindig a piarista rendházban szállt meg. Mátray János igen jó barátja volt, Johnnak szólította. János bácsi sokszor emlegette még a '80-as években is, hogy ő volt Nyitrán az utolsó magyar piarista igazgató. Sokszor hívja a nyitriai püspök, volt tanítványa, látogasson el oda újra, de

mint mondta, nem megy, amíg „azok” ott vannak. Ez nagyon optimista kijelentés volt, hiszen ő akkor már 90 éves elmúlt.

Nagy és mélyreható élményt jelentett, hogy részt vehettem 1939-ben – mint kisdíák – azon a kárpátaljai túrán, amelyen a rend vezetői között Schütz Antal és Zimányi Gyula mellett Balanyi úr is ott volt.

1962-ben először jártam Rómában, s Tomek generális úrnak átadtam Balanyi úr üzenetét, hogy úgy vehettem 1939-ben – mint kisdíák – azon a kárpátaljai túrán, amelyen a rend vezetői között Schütz Antal és Zimányi Gyula mellett Balanyi úr is ott volt. 1962-ben először jártam Rómában, s Tomek generális úrnak átadtam Balanyi úr üzenetét, hogy úgy hírlík, őt akarják Mindszenty helyébe esztergomi érsekké kinevezni, és ezt ne hagyja. Ő azt mondta, hogy esze ágában sincs, de egyébként ezt még hivatalosan senki sem kérdezte meg tőle. Viszont Tomek úr azt üzent Balanyi úrnak, hogy sétáljon sokat érszükülete miatt, és ne csak a szobában tartózkodjon. „Nem téma!” – mondta az üzenet átadása után; és arra, hogy sikerült találkoznom Tomek generális úrral, azt mondta: „Tu felix vidisti!” (Te boldog, láttad!)

Sajnos a figyelmeztetés indokolt volt. Egy év múlva, 1963-ban éppen születésnapját köszöntve jeleztem, hogy júniusban első hosszabb turistautamra indulok, többek között Olaszországba is, és előtte még bejövök hozzá. Erre már nem került sor: alig egy héttel később, május elején hirtelen meghalt.

A tőle tanultak azóta is útbaigazítást adnak a történelem eseményei között. Emléke tovább él!

*Miért sirattok? Hisz Isten arca volt,
Mely simogatón, hívón rámhajolt.
És én mentem, s most fényözönben élek,
S nem vagyok más, csupán letisztult lélek.
Lege, ora et labora!*

(Piarista Diákszövetség Hírlevele, 2013. aug. 17.)

Emlékezés Teleki Pál volt piarista diákról a Sándor Palotánál

(PROF. DR. SZAKÁLY SÁNDOR BESZÉDE)

Tavaly nem gondoltam, hogy a palota falánál lévő Teleki-emléktáblánál emlékezhetek meg a néhai miniszterelnökről, aki egy nemzetért dolgozott, aki az életét egy nemzetért áldozta. Manapság furcsa azokat a kifejezéseket használni, hogy nemzet, haza, magyarság. Nem divatosak, nem állnak közel különböző csoportok vagy személyek szívéhez, pedig épp a trianoni megcsonkítású Magyarország volt az, amely a tragédiájával, területének és lakosságának ilyen mértékű elvesztése után egy dologban képes volt összefogni a nemzetet: nevezetesen a revízió következetes fenntartásában és a határon túlra szorult és került magyarok érdekeinek védelmében.

Azon politikusok közé tartozott Teleki Pál, aki kiemelkedett néhány társával együtt, mert nemcsak politikus volt, hanem államférfiúi kvalitásokkal rendelkezett – politikusok sok van, államférfi kevés...

Teleki vállalta minden esetben a megmérettetést a haza és a nemzet érdekében, akkor, amikor ez megkívánta. Gondoljunk első miniszterelnökségére, második miniszterelnökségére, és mindarra az életútra, amelyet ő bejárt.

Mint egykori Eötvös-kollégista mondhatom azt, hogy akkor is, amikor orr voltam, az Eötvös-kollégiumban rossz szó nem hangzott el Teleki Pálról. Ha Önök közül valaki most elmegy a kollégiumba, annak a szobornak a kicsinyített bronz másolatát láthatja, amely nem ide kerülhetett, hanem Balatonboglárra. A szobor méltatlanul üzetett távol Budapeستől, hiszen Teleki Pál itt fejtette ki működését, ebben az épületben is.

1940. augusztus 30-a után, a II. bécsi döntést követően, ami egy óriási eredmény volt, s hatalmas lelkesedés fogta el az országot, más gondolatok is foglalkoztatták. Nevezetesen az, hogy abban a politikában, amit ő folytatott a már folyó háborúban – ami csak később, 1941 decemberétől lett világháború –, vajon hol van Magyarország helye és szerepe, és képes lesz-e az ország megőrizni azt a fegyveres semlegességet, amelyet megfogalmazott és meghirdetett ő, az a politikus és államférfi, aki képes volt 1939-ben ellentmondani annak a német kérésnek, hogy ezek a katonai szerelvények haladjanak át Magyarországon. Ha a szerelvények nem is haladtak át, a lengyeleket úgyis legyőzték – igaz, szovjet segítséggel... Erről keveset szoktak szólni, hogy szeptember 17-én, amikor a

Wehrmacht már Lengyelországban volt, akkor elindult egy más hadsereg is, a Vörös Hadsereg, hogy visszacsatoljon vagy elfoglaljon olyan területeket, amelyekről úgy gondolták, hogy oda tartoznak. Telekiről, aki kiállt akkor a lengyelek mellett, nem véletlen, hogy Lengyelországban nem egy esetben nagyobb tisztelettel emlékeznek meg, mint sokszor sokan Magyarországon. Mert az ország képes földolgozni a múltját, s emléket állítani mindazoknak, akik tettek az emberekért.

Teleki Pál sokszor és sokat tett. Gondoljunk arra, hogy 1918-ban, amikor várható volt, és látható az első világháború tragikus vége, akkor ő már tudósi képességeit és ismereteit arra szentelte, hogy a majdani békecsinálók elé olyan térképek és olyan adatok kerülhessenek, amelyek alapján lehet tisztességes békét és tisztességes határokat is megvonni.

Azon az ún. vöröstérképen (amelyről esetleg néhányan, de nem a jelenlévők közül, azt gondolják, hogy a kommunizmus jelképe) vörös színnel jelölték azokat a területeket, ahol a magyarság élt többségben, és voltak többségében a magyarok. És akkor, abban a helyzetben nagyon sokan azt mondták: elfogadható lenne, ha ott húzzák meg azokat a határokat – de nem úgy húzták meg...!

Teleki Pál nem volt naiv, ne feltételezte azt számos politikustársával együtt – lett légyen az Apponyi Albert, Bethlen István és mások –, hogy képes lesz a győztes Antant-hatalom majd azt mondani: minden marad a régiben – már ami azt jelenti, hogy az ország területe. Minden esetben úgy húzták meg a vonalat, ahol az új és létrejövő államoknak

arra szükségük vagy igényük volt. Ha vasútvonalra volt szükség, akkor odébb tolták a magyar-román határt, vagy adott esetben a létrejövő csehszlovák állam határát (hogy Sátoraljaújhelyen a vasútállomás odaessen), és így tovább. Ez Teleki Pált is szomorúvá tette, és egyúttal arra ösztönözte, hogy sokakkal – és gyakorlatilag az ország valamennyi lakosával, hitre, nemzetiségi hovatartozásra, társadalmi állásra való tekintet nélkül –, hogy egy dologban egyetértsen: nevezetesen a revízióban. S ez a politika, amely Teleki Pál számára meghatározó volt a tudósi életút mellett, meghozta gyümölcsét '38 és '41 között.

1941-ben szembesülni kellett az említett bécsi döntés után azzal, hogy valamit kérnek, amit nem biztos, hogy tisztességgel meg lehet tenni. És akkor jött el az a pillanat, amire az előbbi gondolatokból következtethetünk, hogy egy ember a saját életének a feláldozásával próbál jelezni: létezik egy másik magyar gon-

dolat, létezik egy másik Magyarország. Nem utasította el sem Horthy Miklós kormányzót, sem azt a Magyarországot, hiszen oda tartozott, és számára fontos volt. De jelképes üzenetet küldött a világnak, hogy nem „önként és dalolva”, hanem kényszer által tesszük azt, amit nem tettek meg azok, akik megtehettek volna korábban, hogy mindez elkerülhető legyen. Hiszen az 1920-as, 30-as évek kísérletei, hogy franciák és britek mondják azt, tévedtünk, rosszul döntöttünk, hogy netán elfogadják Mussolini fölvetését: a versailles-i békerendszert felül lehetne és kellene vizsgálni – nem tették meg; de utána felelősségre vonják azokat, akik nemzet- és sorstársaikért tenni akarnak valamit.

Teleki Pál méltó emléket állít annak a magyarságnak és annak a magyar politikai osztálynak, amelynek kiirtása '45 után megindult. Nem minden esetben fegyverrel, nem minden esetben kézzel, korbáccsal vagy mással, egyszerűen ellehetetlenítéssel, elvéve tőlük a múltjukat, elvéve a lehetőséget és a jövőt; nem tekintve arra, hogy az a politikai osztály és a magyar társadalom valamennyi rétege és osztálya sokat tett azért, hogy éljen nemzet e hazán.

Ha elgondolkodnak majd azok, akik gondolkodhatnának arról, hogy kik voltak, és hány Teleki Pál, és hány Teleki Pál kvalitású férfiú élt ebben a hazában a honfoglalástól napjainkig, akkor talán rádöbbenének arra, hogy érdemes magyarnak lenni, érdemes az emléket megőrizni, és érdemes fejet hajtani Teleki Pál tevékenysége, munkája előtt.

Ünnepségünknek különleges színfoltja volt, hogy az egykori miniszterelnök unokája, Teleki Géza is megjelent, aki 64 év után véglegesen hazatért. Bevezetésül röviden szólt az egybegyűltekhöz, majd végezetül kötetlen beszélgetésben jó néhány kérdésre is válaszolt. Ezek között szerepelt az a bizonyos „örök rejtély”, nagyapja halála: a németek voltak-e a tettesek? Teleki Géza határozottan tiltakozott a megölés kombinációja ellen, mondván: a családban ez nem volt kérdéses, ugyanis a két német küldött hivatalos látogatása után még életben volt 1941. április 2-án késő este. (Ezt tartalmazta Megyeri Dávid interjúja az unokával a Magyar Nemzet 2013. április 13-i számában.)

Lejegyezte és szerkesztette: Farkas Zsolt

Mindszenty hercegprímás új emlékhelye Budán

„AZ ÉLET MEGALÁZTA, A HALÁL FELMAGASZTALTA”

Egészalakos szobrot avattak Mindszenty József tiszteletére a budai hegyvidéken. Ezzel a XX. század magyar egyházának immár harmadik, alaposan megpróbált főpapijának állítottak kegyeletes emléket a fővárosban azzal, hogy Apor Vilmos győri és Márton Áron gyulafehérvári megyéspüspök után Mindszenty József bíboros esztergomi érsek szobra is ott áll a XII. kerületben a róluk elnevezett tereken. Egy emelkedő, közforgalmú járművekkel is könnyen bejárható útvonal mentén helyezkednek el, amely közvetlenül kapcsolódik az országot át-szelő, új keletű Mária-zarándokúthoz.

A megjelent egyházi és világi előkelőségek közül elsőnek a helyi polgármester, Pokorni Zoltán szólt. „A harc, amelyet az Egyház társadalmi szerepének megőrzéséért vállalt, ott és akkor az egész társadalom szabadságáért, valamennyiünk szabadságáért is folyt. Ezért tekintette személyét a kommunista diktatúra az egyik legfőbb és legveszélyesebb ellenségének. Ezért zárták hamis vádak alapján börtönbe, ezért követelték Kádárék Rómánál lemondatását hercegprímási posztjáról.”

Az Országgyűlés elnöke, Kövér László Mindszenty József fogságainak felidézése után kiemelte, hogy „Magyarországon sokan és sokat szenvedtek a XX. században kereszténységükért és magyarságukért, de áldozatával talán senki sem tudott olyan élesen rávilágítani a keresztényellenességre és magyarellenességre, mint Mindszenty tette. Már 1916-ban figyelmeztetett a veszélyre, hogy a marxizmus gyakorlati módszereiben egyház- és vallásromboló, céljai elérésében pedig a szelíd képmutatástól a leggonoszabb terror eszközközig mindent hajlandó igénybe venni: »Leninék az istentelenséget terjesztik, s céljuk, hogy a vallási és a nemzeti közösségek felszámolása után átgyúrják a család és a házasság fogalmát is«. (...) A kétpólusúnak mondott világtrend kialakulásának idején, 1947-ben így fogalmaz: »Azzal is tisztában voltam, hogy a kereszténység és a bolsevizmus egy látványos világnézeti harcban most magyar földön méri össze

ségére, mint Mindszenty tette. Már 1916-ban figyelmeztetett a veszélyre, hogy a marxizmus gyakorlati módszereiben egyház- és vallásromboló, céljai elérésében pedig a szelíd képmutatástól a leggonoszabb terror eszközközig mindent hajlandó igénybe venni: »Leninék az istentelenséget terjesztik, s céljuk, hogy a vallási és a nemzeti közösségek felszámolása után átgyúrják a család és a házasság fogalmát is«. (...) A kétpólusúnak mondott világtrend kialakulásának idején, 1947-ben így fogalmaz: »Azzal is tisztában voltam, hogy a kereszténység és a bolsevizmus egy látványos világnézeti harcban most magyar földön méri össze

erejét. Ebben a drámai helyzetben másodrendű kérdéssé lett, hogy győzünk-e. A győzelemnél is fontosabb ügy lett a helytállás példája és erkölcsi parancsa. Mindszenty 1956-ban is osztozik Magyarország sorsában. Nyolc év kommunista börtön után annyi ideig szabad, ameddig hazája is az. (...) 1956. november 4-e több mint három évtizedes kádári szocializmust hozott Magyarországnak, és hosszú bezártságot, majd halálig tartó külföldi száműzetést Mindszenty Józsefnek. Másfél évtized házi rabság után a szabadnak mondott nyugati világ és a Kádár-rendszer elvtelen alkuja kényszeríti Mindszentyt Magyarország elhagyására. Neki ekkor is volt ereje egyszerre hűségese-nek és igaznak maradnia.

Hűséges maradt «Istenhez, egyházhoz és nemzetéhez». Megtalálta a szolgálata további lehetőségeit, és a nyugatra szakadt magyarság egy egész nemzedéke számára lett követendő személyes példa az ő élete. A szocialista világban töltött raboskodása után a száműzött Mindszenty megismerhette a nyugati – »szabadnak és jólétinek« mondott – fogyasztói világot is. Ekkor írja emlékirataiban azt, hogy «csak tapasztalatlan és a történelemben járatlan értelmiségi ember képzelheti, hogy lehetséges az ún. semlegesség álláspontjára helyezkednünk a közélet lényeges kérdéseiben. A transzcendens hit megváltó tartalma nélkül a különböző civilizációk vagy lassan, vagy gyorsabban, de egymás után elsorvadnak, kiürülnek, és azután eltűnnek».

Sokan gondolták úgy, hogy az 1945-ben elhunyt Mindszenty József rendszerváltozás utáni, 1991-ben történt hazahozatala és esztergomi újratemetése a magyarellenes és keresztényellenes szocialista korszak magyarországi végének a jelképe is. Akik ezt remélték, tévedtek! (...)»

„Ismerjük és elismerjük Mindszenty József igazságát, vállaljuk érte a küzdelmet itthon és külföldön egyaránt. Sok európai társunkkal együtt hisszük, hogy a vallás, a nemzet és a család nem Európa múltja, hanem jövője. Hiszük, hogy nincs Európa kereszténység nélkül, nincs Európa az európai nemzetek nélkül, nincs európai önazonosság nemzeti önazonosság nélkül. Mi hiszünk a szeretet és az összefogás erejében. Megőrizzük magunknak, és az utánunk jövő nemzedéknek továbbadjuk Mindszenty József igazságát; azt sem dicséretért vagy sikerért, sem félelemből vagy érdekből föl nem áldozzuk.”

Ez a szobor álljon itt minden korok keresztény magyarjai számára figyelmeztetésképpen kötelezettségünkre – fejezte be beszédét a házelnök.

Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes a hercegprímást korunk erkölcsi példaképeként emelte ki, majd hosszasan kitért arra: „vele szemben a világi – és valljuk be, némileg az egyházon belüli – vádak egy része úgy szólt: Mindszenty József illetéktelenül avatkozott a politikába, és önmagát az ország első alkotmányos közjogi méltóságának tekintette. A magyar nemzet akaratából legitim módon van a nemzetnek és az országnak új alaptörvénye. Ez az Alaptörvény expressis verbis kimondja: »Tiszteletben tartjuk Történeti Alkotmányunk vívmányait«, és ki-

mondja, hogy 1944 és 1990 között nem létezett örendelkezés, nemzeti szuverenitás, legitimitás és alkotmányos rend. „Nem ismerjük el az 1949-es «alkotmánynak» nevezett jogszabályt sem. Így a Történeti Alkotmány volt érvényben.”

Márpedig a vonatkozó törvénycikkely kimondja az ország alkotmányos közjogi méltóságait. Ha ezt végigtekintjük, akkor látnunk kell, hogy nincs király, nincs kormányzó, nincs kormányzó-helyettes. „Tehát az ország első alkotmányos közjogi méltósága az esztergomi érsek, vagyis Mindszenty József hercegprímás. Tehát ő nem illetéktelenül avatkozott a politikába, hanem keresztény lelkiismeretéből – megkockáztatom – állapotbeli kötelességéből következő állampolgári kötelezettségét teljesítette, amikor vétót emelt az illegitim alkotmánymódosítás és az államforma megváltoztatása tekintetében, és mindabban, amit műveltek. Tehát tisztán alkotmányos szempontból Mindszenty Józsefnek volt igaza!”

„Egyébként politikailag is próféta volt, amikor azt mondta, hogy az ezeréves Történeti Alkotmányt megváltoztatták, de azt csak illegitim módon lehetett, tekintve, hogy az ország meg volt szállva, és tekintve, hogy nem volt legitim parlament. Már pontosan előre látta, hogy ha megváltoztatják az ezeréves történelmi államformát, akkor az át fog csúszni népköztársaságba, az pedig kommunista diktatúrába. Ezért ő nem valamilyen »avított múlt« ragaszkodott, hanem a hatályos alkotmányból következő kötelességét teljesítette, ami politikai értelemben a remény alternatíváját jelentette abban a politikai szituációban.”

„Ezért tehát – tisztelettel és határozottan – ki kell jelentenünk, hogy Magyarország Alaptörvénye alkotmányos értelemben is rehabilitálta Mindszenty József hercegprímást. Politikai értelemben pedig Mindszenty József valóban annak szimbóluma, hogy a keresztény tanítás ellene mond a neopogányságnak. Annak a Mindszenty Józsefnek, aki kiállt az üldözött zsidóság mellett, volt erkölcsi alapja, hogy kiálljon az üldözött és elüldözött svábok mellett.” S megvolt az erkölcsi alapja, hogy ellene mondjon a diktatúrának. „Mindszenty József személyében fejezi ki, hogy az istentelen rendszer embertelen, és az embertelen rendszer istentelen.”

Semjén Zsolt beszédét a hercegprímás boldoggá-, és szentté avatását érintő gondolatokkal zárta. „Pontosan tisztában vagyok azzal, hogy nem helyes, ha egy kormány szakrális kérdésekbe avatkozik. Ezzel együtt legitim dolog, hogy egy kormány a nép akaratát és véleményét tisztelettel tolmácsolja az Apostoli Szentszéknek.

Ezért itt is megerősítem újól is, hogy – miként a múltban, úgy most is – Magyarország kormánya mindig tisztelettel jelezni fogja az Apostoli Szentszéknek: a magyar nemzetnek a kívánsága, hogy Mindszenty József hercegprímást Magyarországon és az egész világon minél előbb oltárainkon tisztel-hessük!”

Lejegyezte és szerkesztette: Farkas Zsolt

A XXXIV. Eucharisztikus Világkongresszus Budapesten

A békebeli Magyarország utolsó nagy katolikus – és ezzel együtt nemzeti – megmozdulására került sor 1938-ban az egyházhoz közelállók szervezésében, amelyhez a jóindulatú és jó szándékú kormányzatok – mint hazánkban – készségesen csatlakoztak, és adták a lehető legteljesebb segítségüket.

A katolikus egyház 1881 óta rendez világkongresszusokat, eleinte Nyugat-Európában, majd már azon kívül is. Az illetékes Állandó Bizottság a 30-as években fővárosunkat jelölte, mert ezzel akartak tisztelni Szent István királyunk emléke előtt a 900. halálévfordulón. Alapvetően mindenütt különleges alkalom ez az Oltáriszentség tiszteletére, de a magyar társadalom ilyen mértékű fellelkesítése, bevonás a bensőségességet is kifejező fényességével méltán rendkívülinek bizonyult. Az egyház történetének alig van nagyobb csodája, mint éppen a XIX. évszázadban jelentkező eucharisztikus megújulás. A francia forradalom szörnyűségei után a protestáns hitre tért Marx az általa kidolgozott, a materializmus alapeszméjét is felhasználó szocialista-radikális elméletével a munkásság tömegeit is igyekezett elszakítani az egyháztól. Ugyanakkor a művelt társadalmi osztályok is majdnem teljesen a hitetlen tudományos és a még hitlenebb irodalom befolyása alá kerültek. Ilyen környezetben gyúlt lángra az eucharisztikus áhítat, hogy aztán lassanként az egész világra terjedjen ki.

De ekkor Franciaországban a kommunisták rémuralma, Itáliában a szabadkőművesség, Amerikában a katolikusok üldözése jelent meg; de támadtak kiváló személyiségek is, nálunk például Prohászka Ottokár és Zichy Nándor, hogy segítsék élesztetni a liberalizmussal fertőzött közvéleményt. 1875-ben már az első – e néven nevezett – Eucharisztikus Kongresszus jelentkezett.

De most már a 3. Köztársaság egyházüldöző vezetőisége is kezdett ellenállást tanúsítani az éledő katolikus fellendüléssel szemben, s megtette a magáét az eluralkodó silány szabadkőműves irodalmi légkör is. Ám a franciák végre magukra találtak, s szervezőbizottságuk programot készített a világ katolikusai részvételének a megteremtésére.

A kongresszusok különös jellegzetessége volt, hogy szinte kizárólag világi hívők hozták létre, ők toboroztak, s vitték közéleti diadalra az Eucharisziát. Magyarországon a katolikus gondolat így először 1895-ben mert megszólalni a politikában, és tudott létrehozni egy magát katolikusnak valló parlamenti pártot s egy katolikus mozgalmat. Ezzel máris megindulhatott a harc a katolikus intelligencia visszahódításáért, a katolicizmus igazságának a tudományban való elismertetéséért, a magyar falvak katolikus hitének megtartásáért és a katolikus mozgalmak köré való bekapcsolásáért. Újjászervezték, és óriási méretűekké fejlesztették a hitbuzgalmi szervezeteket, újjáformálták

a katolikus öntudatot. Katolikus sajtószervezetet igyekeztek megvalósítani, páratlan önérzettel harcoltak az ellenséges sajtóval s a politikai közfelfogással szemben, és nagygyűléseket, körmeneteket mertek tartani egy hitetlen világváros útvonalain. Mindez egyháztörténeti szempontból fényes és páratlan! Az országban tehát most magától a katolikus társadalomtól, annak hitéletileg éppen maradt rétegeiből indult el a katolikus gondolat szabadságharca a papság vezetése alatt, de magukra a társadalom erőire támaszkodva.

Akik tulajdonképpen a Világkongresszust megrendezték, programjukban a magyar katolicizmus teljes lelki átformálása állt, amelynek három nagy gondolata ez: a Krisztushoz kapcsolódó gyermek, a család és a magyar falu. A távolabbi összefüggések: Krisztus kapcsolata a munkással, az ifjúsággal meg az értelmiséggel. A kongresszusnak ebben van Magyarországra nézve a maga óriási jelentősége. Ezt értékelte maga XI. Piusz pápa is, amikor 1936-ban beleegyezését adta a budapesti megrendezéshez; de biztosíték volt a pápa számára magának Serédi hercegprímásnak a személye is, akit római éveiből jól ismert, és munkásságát kellőképpen értékelte is.

Az ország Szent Esztendeje tulajdonképpen már

1937 Szentháromság vasárnapján kezdődött a Bazilikában annak meghirdetésével és a Püspöki Kar körlevele felolvasásával. Aznap díszülést rendeztek a Vigadóban, amelyen a kormányzó is megjelent. Az az óhaj fogalmazódott meg, hogy a kongresszus legyen sikeres a lelki hatások elérésében, s annak külsőlegesen lefolyásában legyen pompás és lélekemelő, erkölcsi és vallási kihatásaiban is teremje meg a hívők lelkében idehaza és az egész világon a hit és a krisztusi szeretet legszebb gyümölcseit. A főcél ugyan nem a külső ünneplések káprázata, ámde a külsőségeken keresztül Krisztus Király tartja diadalmenetét a lelkekben. S valóban az egész országot átjárta az a lelkesedés a hívekben és a papokban, amely a hitéleti megnyilvánulások és jelenetek sorát eredményezte, s amelynek célja az ország megújulása. Egy éven át missziók és triduumok következtek papi szervezéssel, és a hívek lelkigyakorlatai, szentségimádásai, körmenetei. A katolikus szervezetek sorában élen járt az Actio Catholica. Megindult hát a lázas munka az egész magyar társadalomban.

A fővédnökséget a kormányzó hitvese vállalta. Az Előkészítő Bizottságnál felállították a központi irodát, felálltak a bizottságok, amelyek az alábbiak: szellemi előkészítő, bel- és külföldi propaganda, női, hitbuzgalmi, műszaki, közlekedési, elszállásolási, élelmezési, vendéggondozó, postaügyi, ünnepségrendező, egészségügyi, művészeti, pénzügyi, főiskolai. A tájékoztatást szolgáló plakátok és röpcédulák, énekek és szentképek mennyisége százezres példányszámot tett ki. A főhelyszínt jelentő Hősök terén és a Városligeti tó víztelenített fenekén a tribünök és lábúrcok összfelülete közel 20 ezer m², az ülőpadok összhossza 70 ezer fm, az ülőhelyeké 154 ezer. A jelvények és a levelezőlapok tömege 1-1 millió, a programfüzeteké 200 ezer.

Miközben ezek a hihetetlen méretű előkészületek folytak, 1938 elején Európában megjelenik a politikai feszültség, Ausztria felől fenyeget a háború veszedelem. A Világkongresszus ellenségei pedig még ezt a körülményt is felhasználják arra, hogy a távoli országokban hamis, hazug híreket terjesszenek arról: a Duna-völgyben már dörögnek a fegyverek. Ez ugyan nem volt igaz, de arra „jó” lett volna, hogy zarándokok tízezrei maradjanak el. Ám mégis 40 nemzet küldötte érkezett meg.

Az Előkészítő Főbizottság utolsó körlevele május 19-én örömmel jelenti, hogy minden készen van a megnyitásra, a Hősök terén áll a roppant építmény az Ezredévi Emlékmű előtt. Talpazatán a szentek gigantikus méretű aranyalakjai lebegnek, a magasban pedig Bernini vatikáni csavart oszlopainak másai tartják a legátusi mise oltárának baldachinját. A Lánchídon éjszakánként a híd és kehely neonsövekből összerakott, az egész világon ismert jelvénye sugárzik.

Az Eucharisztikus Világkongresszus Előkészítő Nagygyűlésére Serédi hercegprímás beszédével a városligeti Ünnepi Csarnokban került sor. Rómában is tartott a készülődés: a vatikáni díszes küldöttség a pápai legátussá kinevezett Pacelli bíboros államtitkárral és Montini helyettes államtitkárral az élen bú-

csúkihallgatáson jelent meg Castel Gandolfóban XI. Piusz pápánál. Aranykeresztel díszített különvontuk a magyar határra május 23-án reggel érkeznek, elsőnek Nagykanizsán a vármegye előkelőségi köszöntik. Székesfehérváron Teleki Pál kultuszminister latin nyelven üdvözli, a legátus válaszát e magyar szavakkal végzi: „*Éljen az Eucharisztikus Kongresszus! Éljen Krisztus Király! Éljen Magyarország! Éljen a katolikus Magyarország!*”

A Keleti pályaudvaron a kormányzó és I. B. miniszterelnökkel az élen a kormány tagjai, az ország előkelőségei várják. Az Oktogonon a főváros főpolgármestere köszönti, majd a Koronázó Főtemplomban kerül sor a az egyházi fogadtatásra; a legátusi kinevezés pápai bulláját Montini protokollfőnökként ismerteti. Innét a királyi palotához hajtának; kapujában a kormányzó várja magas vendégét. A családi dezsónén történt vendéglátás után az Operaházban Eucharisztikus Díszhangverseny következik a fővárosi egyházközségek rendezésében.

A hivatalos 25-i megnyitás előestéjén tartják az Ünnepi Üdvözlő Estet az Ünnepi Csarnokban a legátus tiszteletére, akit a személyiségek mellett még egy százéves alföldi magyar ember is köszönt

Másnap a szellemi élet egész világról érkezett egyházi és világi előkelőségei eucharisztiai Krisztus iránti hódolatának számított a Vigadó nagytermében tartott gyűlés a legátus és a hercegprímás jelenlétében. Az időjárás eddig igen zord volt, de mára kiderült az ég, hogy a Hősök terén megtarthassák a Megnyitó Gyűlést a legátus vezetésével, a kormányzó, a kormány és a törvényhozás tagjai, egyházi és világi személyiségek, külföldi meghívottak jelenlétében. A legátust kinevező, latin nyelvű pápai bullát Meszlényi segédpüspök olvassa fel, majd a hercegprímás (latin, majd magyar nyelvű) és Teleki beszédére a pápai legátus válaszol, s ismertetik a pápához intézett táviratot. Még ezen az estén fényes ünnepségre kerül sor a Királyi Palotában. A kormányzó a Szertartásteremben estebédet ad a legátus és 15 főnyi kísérete tiszteletére, a 14 külföldi bábórnok, a magyar Püspöki Kar és a kormány tagjai jelenlétében. Ezután átvonulnak a Márványteremben rendezett Ünnepi Fogadóestre, ahol már a nagyszámú meghívott várakozik. A kormányzó és a legátus cerclét tart, s köszöntik és ünneplik XI. Piusz pápát Pacelli pápai legátus személyén át. Éjfélre jár, amikor a kormányzó kíséretében visszavonul a Krisztinaváros felőli szárnyban lévő lakosztályába.

Ezt követően érkeznek el a kongresszus három főnapjához (26., 27., 28.).

A kezdő napon reggel már másfélszázezer iskolás gyülekezik – felnőtt kísérőikkel, rokonaikkal együtt mintegy háromszázezren – a Hősök terén, a környező utcákban és a lecsapolt tó medrében. Az áldozáshoz járulók hatalmas száma 300 papot igényel. Délben a Bazilikában kezdődik a papi Eucharisztikus Gyűlés; az egyházi férfiakhoz a legátus beszél. Ugyane napon az Ünnepi Csarnokban az I. Nemzetközi Gyűlés zajlik a hercegprímás, a bel- és külföldi egyházi személyiségek, a miniszterelnök és a kormánytagok részvételével. Jelen van a kormányzó katolikus hitvese is.

És ezen a napon az estébe hajlóan kerül sor a Dunán félmillió hívősereg ámulatában a kongresszus legnagyobb és legemlékezetesebb eseményére: a 9 hajóból álló vízi körmenetre, Krisztus Király oltáriszentséges jelenlétében. A díszes menet a Bazilikából indul az Eötvös téri hajóállomásra apácák sorfala között, lovas rendőr díszszakasszal, katonai díszszászdal az élen. A kül- és belföldi papságot, egyházi személyiségeket és főpapokat követi a díszes baldachin alatt a pápai legátus, kezében az Oltáriszentséget tartva, kíséretével, mellette az egyetem és a főváros képviselője, utána a 14 bíbornok, majd magyar főnemesek és a Nemzetközi Állandó bizottság külföldi tagjai.

A Dunán kilenc hajó sorakozik fel. Az első hajó a József főherceg nevet viseli, rajta a dignitáriusok (egyházi előkelőségek) kapnak ülőhelyet, s a dalmatikás kispapok kezükben füstölőkkel az Oltáriszentség felé irányulóan. A hajó orrán kivilágított kereszt, két oldalán pedig egy-egy csavargózós, rajtuk hatalmas gyertyával. Legszebben a most következő Szent István gőzös van díszítve, mert ennek előterében elkészített emelvényen, bíbor baldachin alatt tündököl az Oltáriszentség a külön e kongresszus emlékére készített díszes monstranciában. Mögötte térdre borulva a pápai legátus, a bíborosok az asszisztenciával, körülöttük a folyamórság és a koronaórság díszegysége. A hátsó fedélzeten az érsekek és püspökök, az alsó fedélzeten a korona- és a palotaórság meg a díszruhás hajdúk, a hajó orrában 12 ezüstharsonás. A Leányfalu nevet viselő hajó a külföldi apácák százait viszi, amelynek orrában 50 harsonás áll régi magyar öltözetben. A hatodik hajó a Zsófia yacht a hazai és külföldi világi előkelőségekkel és magas rangú katonákkal. Az utolsó két gőzhajó a Jupiter és a Linz a polgári és katonai küldöttségekkel, majd a menetet egy csavargózós zárja, rajta szintén egy óriási kivilágított kereszt.

Amikor megkondulnak a harangok, lámpák ezrei gyúlnak ki a Duna két partján és a felsorakozó kilenc hajón. Az égboltra legyező alakban ötszörös, fehér és világoskék fénysugarak vetődtek. Fényárban úszik a Királyi Palota és a Citadella, a Halászbástya, a Koronázó Főtemplom és a Szent Anna templom. A Dunaparti lakások ablakaiból gyertyák, mécsesek és vilnyilámpák világítanak.

A hajómenet harsonaszóra indul. A Szent István gőzös mozdulásakor rakéta repül a Gellérthegyről, amely jelzésre kigyulladnak a neonfények a Lánchíd és az Erzsébet híd pilonjaira szerelt kongresszusi jelvényeken. A hajókörmenet fölfelé a Margitszigetet kerüli meg. A partokon leventék ezreinek kezében lobognak a fáklyák, a sziget partjain pedig a cserkészek sorfala helyezkedik el; az északi csúcson hatalmas máglya.

A Szent István gőzös hajóállomásra visszatértek rakéták röppennek a Gellérthegyről. A legátus ekkor áldást oszt a monstranciát magasra emelve a négy égtáj felé, mire a hívek százazrei térdre borulnak. A hajókörmenet még tovább indul, hogy a déli hídnál megfordulva térjen vissza a kiindulási kikötőhöz. A Szent István megérkezésekor a hegyről díszlövészek dördülnek, kiszálláskor a hívek ajkán felcsendül a

„Szent vagy Uram”, és az Oltáriszentséget kísérve a Bazilikához térnek vissza a Kongresszusi Himnusz dallamának hullámszája közepette. A Gellérthegyen ekkor tűzijáték kezdődik, végén egy 50 méteres hatalmas kereszt gyullad ki a bengáli fényből. A partokról felkerekedő hívek egy része is a Bazilikához vonul, ahol végezetül felzeng a „Tantum ergo”, a legátus elénekli a könyörgő imát és áldást oszt; a Várba visszatérő útvonalán a sorfalat álló hívősereg lelkesen éljenzi.

A 2. napon a katonaság, tűzharcosok és a hadirokkantok szentmiséjét tartják a hercegprímás és a tábori püspök celebrálásával, a tábornoki kar jelenlétében, amelyen katonazenekar szolgál. Ebben az időben a Bazilikában bizánci szertartással mutatnak be görög nyelvű szentmisét a Keleti Egyházak ünnepeként, amelyen a legátus is részt vesz a görögkatolikus egyháznagyok élén. Ma megkezdődnek a szakosztályi gyűlések: a Nemzetközi Missziós Konferencia, az ifjúság gyűlése, az Actio Catholica-é, a családé különféle helyszíneken, amelyeken egyháziak és világiak, miniszterek, sőt fiatal emberek tartanak előadásokat. E napon kerül sor a II. Nemzetközi Gyűlésre az Ünnepi Csarnokban, a kormányzóné védnöksége alatt és a miniszterelnökkel az élen, a külföldi országokból érkezők üdvözlő szavaival

Az e napot követő éjszakán a Hősök terére 150 ezer fiú, férfi érkezik szentségimádásra, szentáldozásra. A tér lámpái kialszanak, csak a kongresszusi oltár tündököl, a férfiak kezében fáklyák és gyertyák. A legendás emlékü Bangha Béla és Csávossy Elemér nagyszerű elmélkedése következik. Ők már utalnak nemcsak a régebbi, de a XX. századi, a keleten, nyugaton és a tengerentúlon létező istentelenségek, szentségtörések, szentséggyalázások, templomrablások, káromlások jelentkezésére, bár konkrét hivatkozások nélkül. A másfél százéves hívőtömeg ajkáról sorra hangzanak el a válaszok: „...*tiltakozunk!*”, „...*bocsáss meg nekem!*” és „...*ott leszünk!*”

A 3. napon az Egyház egységéről tartanak konferenciát a központi Katolikus Körben a bizánci szertartású főpapok. Az Ünnepi Csarnokban a szakosztályi ülések sorában délelőtt magyar leányifjúsági gyűlésre is sor kerül, amelyen a Kongresszusi Mozdulat-kórus látomásszerű állóképeket mutat be 700 tagú ének- és zenekar szereplésével. Ennek keretében föl-vonulnak hazánk legszebb és kortörténetileg leg-hűbb jelmezei; másfél óránál is hosszabban szerepelnek a 40 ezer fős leánysereg előtt. A hitterjesztésről szól a szakosztályi ülés a Városházán, meg a faluhelyről az Eucharisztiahoz kapcsolódva, egyházi és világi fölszólalókkal.

Még e nap délutánján az Ünnepi Csarnokban a III. Nemzetközi Gyűlést is megtartják 13 bel- és külföldi, egyházi és civil felszólalásával, a hercegprímás és a miniszterelnök jelenlétében, ahonnan tisztelgő távirat megy a Szentatyához. A pápai legátus meglátogatja a Nemzetközi Karitászi Kiállítását. Estefelé a falu leányai a Királyi Palota belső udvarán kedves, bensőséges ünnepségen köszöntik a kormányzó hitvesét a legátus és az államfő jelenlétében. A több ezer

lány szavalókórust ad elő az Eucharisziát dicsőítve, majd a fiatal ajkakon felhangzik a „Boldogasszony anyánk” és a „Christus vincit”. A legátus „*Éljenek a magyarok!*”-kal köszöni a szereplést, és adja áldását. A leánysereg innét átvonul a Koronázó Főtemplomba, hogy részt vegyen a litánián.

Este az Operaházban díszelőadást tartanak Liszt Ferenc: „Krisztus oratóriuma” részleteivel. Jelen van a kormányzó hitvese két fiával, meg a Világegyház személyiségei. A Nemzeti Színházban Calderon misztériumjátéka, „A világszínház” kerül színre. A bazilikában hangversenyt tartanak, a budai és a pesti Vigadóban kedves találkozási jönnek össze a belga és a holland nevelőszülők egykori nevelt gyermekeikkel. a Parlament épületében a felsőház és az alsóház elnöke ad fényes fogadóestet másfélezer meghívottnak, külföldi előkelőségeknek, a Diplomáciai Testület tagjainak, amelyen a legátus is jelen van. A Duna felőli teraszról a kivilágított panorámában gyönyörködik a vendégsereg.

A búcsúzás vasárnapjának reggelén a Katolikus Agrárifjúság díszgyűlését tartják az Ünnepi Csarnokban. A 25 ezer résztvevő vonattal és kerékpárral érkezik, élükön a búzakalászos kereszttel félmilliónyian helyből, különvonatokkal vidékről. Itt van velük a kormányzó és felesége, a kormány tagjai és az előkelőségek. A legátus a Jáki-kápolnából vonul át a vendég főpapokkal, 300 karinges pappal, papnövendékekkel, 600 ministránssal, a 14 bíborossal és a hercegprímással. Harsona szól, 1200 tagú kórus éneklie az „Ecce Sacerdos Magnus”-t, és a „Christus vincit”-et. Úrfelmutatáskor harsonajelek hangzanak fel, a szentmise végén a „Győzelemről énekeljen” Kongresszusi Himnusz. Most kapcsolják a Vatikáni Rádiót, és a megafonokon szól a Szentatya remegő, gyenge és halk hangja a megrendült sokasághoz.

A nap délutánján Ünnepzáró Diadalmenet halad a Bazilikától a Hősök terére a legátus vezetésével, az Oltáriszentséggel a kezében, milliónyi érdeklődő sokaság sorfala között. A menet élén lovasrendőrök, majd a cserkészek, lányok és fiúk, az egyetem és a főváros képviselői, lovagrendek, koronaőrök, bíborosok, főhercegek, a kormányzóné, miniszterek, főúri hölgyek, díszmagyaros férfiak, külföldiek – mintegy 4 és fél óra hosszan. Az időjárás azonban most, a legvégén közbeszól zuhogó esővel, ézengéssel. A legátus már felhőszakadásban ér a térre; még felhangzik a „Christus vincit”, a „Te Deum”, és a „Tantum ergo”, s az áldás szavai után – dörgések és harangszó közepette – már csak a Kongresszus és az Egyház himnuszára van idő. A hercegprímás latin és magyar nyelvű beszéde, a bíboros legátus német nyelvű szövege így hát nem itt, hanem a rádió hullámhosszán hangzik el az esti órákban, amit ezzel fejez be: „*Kíváncsi vagyok, hogy e szép napok emléke soha el ne vesszen! Éljen Magyarország!*” (Arra 1-2 évtized „kellett”, hogy elhalványítsák...!)

Május 30-án (a Szent Jobb feltalálása ünnepén) a Szent István Év megnyitására gyűlnek össze. A Kosuth Lajos téren a legátus mondja a szentmisét, amelyen jelen van a kormányzó is az ország legfőbb sze-

mélyiségeivel. Kihelyezik a Szent Jobbot a legméltóbb őrizet alatt. A pápa követe felajánlja az országot Mária Szent Szívének, majd díszes körmenetben viszik a szent ereklyét a Hősök terére százezrek kísérete mellett, ami több kilométer hosszúságú. Ott van a kormányzó, a miniszterelnök, a bíboros legátus félmillió sokaság jelenlétében mondja el könyörgését.

Május 31-én a kormányzó a legszűkebb családi körben, a hercegprímás részvételével adott teát a bíboros legátusnak azt követően, hogy a két bíboros visszatért Esztergomból. A kormányzó a Palota bejáratánál búcsúzott, a Keleti pályaudvaron pedig a miniszterelnök; a pápai himnuszot játszotta a zenekar, a honvéd díszzászló tisztelgett. A távozó pápai küldöttet a hercegprímás a határig kísérte.

Pacelli bíboros itt tartózkodás alatt történt egy csekély nyilvánosságot kapott esemény a Királyi Palotában. A legátus ugyanis kifejezte kívánságát, hogy hódolhasson a Szent Korona előtt, amit vendéglátói teljesítettek is. Erre a korona őrzési helyén, a II. emeleti páncélszobában került sor, kevesek jelenlétében; fénykép róla nem is készült, csak vázlatos rajz és egy elhelyezkedési alaprajz a személyekről valamelyik rangos résztvevő által. Pacelli bíboros csendben érkezett, és mindjárt térdre borulva magában röviden imádkozott, s szótlanként, ugyanilyen csendben távozott.

Az 1938. évi eucharisztikus esemény röviden két emlékiratban is megjelenik. A kormányzó ezt írta Pacelli bíboros legátusi küldetéséről: „*Különösen nagy köszönettel tartozunk XII. Piusz pápa őszentségének, aki bíboros államtitkár korában az 1938-as budapesti Eucharisztikus Kongresszus alkalmával vendégünk volt. (...) Aki részt vett a Hősök terén az Ezredéves emlékmű előtt tartott főpapi misén, látta az esti körmenetet a Dunán, amint a legméltóságosabb Oltáriszentség kivilágított hajón vonult fel számos más hajó kíséretében a fényárban úszó partok között, az ezeket a mélyesen megkapó élményeket sohasem fogja elfeledni.*”

Mindszenty hercegprímás pedig a XII. Piusz pápával 1945. évi első találkozására élményéről írta: „*Hazánk iránti érdeklődését az 1938-ban Budapesten rendezett Eucharisztikus Világkongresszus keltette fel, amelyre mint pápai legátus érkezett az ország fővárosába.*” Magának a pápának a szavait pedig így ismételte meg: „*Örülök, hogy a magyar nép, amelyet 1938-ban az Eucharisztikus Világkongresszuson megszerettem, és szívembe zártam mély vallásosságáért, ma a kereszt árnyékában is ragaszkodik hitéhez.*” A pápa hét év után sem felejtette el a magyar szavakat, hiszen a bíborosi kalap átadásakor így kiáltott fel: „*Éljen Magyarország!*”

Még ennek az 1938. évnek az őszén hazatért a Felvidék, a Szent Jobb pedig országjárásra indult, a visszaszerzett részekre is eljutott. A háború következménye már a jelen idők története – ezért nem haszontalan dolog visszaemlékezni közelmúltunkra sem, aminek „barokkos pompája” (manapság így „szokás” jellemezni!) feledésre ítéltetett...

Farkas Zsolt

Hivatkozás: Kongresszusi emlékkönyv (Szent Ist-

Emlékezés Batsányi Jánosra, egykori piarista diákra

A veszprémi Lovassy és volt Piarista Gimnázium Öregdiákjainak Baráti Köre koszorúzással egybekötött megemlékezést tartott Batsányi János emléktáblájánál a költő születésének 250. évfordulóján.

Batsányi János 1763. május 9-én Tapolcán született, s Linzben halt meg 1845-ben, nyolcvanhárom éves korában, idézte fel a költő alakját Borián Tibor piarista tanár, a baráti kör elnöke. Batsányi János a franciaországi változásokra írt versét minden diák jól ismeri, s utolsó sorát, – „Vigyázó szemetek Párizsra vessétek!” – amely szinte szállóigévé vált, valószínűleg mindenki tudja idézni.

Dr. Kovács Gábor Zoltán vázolta fel Batsányi János életútját, értékelte irodalmi munkásságát. Az ő nevéhez fűződik az első magyar irodalmi társaság, a Kassai Magyar Társaság megalapítása, s a Magyar Museum című irodalmi folyóirat elindítása. Amikor 1808-ban Napóleon bevonult Bécsbe, Batsányi János fordította le a magyarokhoz írt kiáltványát. A császári udvar száműzetésre ítélte, s Linzbe jelölte ki számára kényszertartózkodási lakhelyül, s itt is halt meg.

Batsányi János négy éven át volt a veszprémi Piarista Gimnázium diákja, s ma emléktábla jelöli egykori iskolája falát a várban, amely egy ugyancsak piarista diák, Csikász Imre alkotása. Az emléktáblánál a költő tiszteletére koszorút helyezett el Brányi Mária alpolgármester, Borián Tibor és dr. Varga Miklós, az Öregdiákok Baráti Körének elnöke és ügyvezető elnöke, Pálffy Zoltán, a Lovassy László Gimnázium

igazgatóhelyettese, valamint dr. Kovács Gábor Zoltán irodalomtörténész.

Az ünnepségen Imre Viktor lovassys diák részletet olvasott fel Batsányi János Levél egy régi várból című írásából, s közreműködtek Veszprém Város Vegyeskarának tagjai Erdélyi Ágnes karnagy vezetésével.

László Péter

Emlékezés Kadafalván

Mozgalmas napokat élt át a Kecskemét-kadafalvi kápolna 2013. június 9-én és 23-án. Jézus Szíve ünnepén emlékeztek meg számtalan ide utazott és helybéli hívő előtt a kadafalvi Szent József kultúrház, majd kápolna felszentelésének 75. jubileumi évfordulójáról.

A szentmise után – amelynek főcelebránsa Labancz Zsolt piarista tartományfőnök úr volt – emléktábla avatásra is sor került, az 1925 óta a környéken, majd '38-tól itt működött Jézus Szíve Népleányok iránti hálát kifejezve.

Az ünnepséget nagyszerű fotókiállítás zárta.

Néhány nappal később, június 23-án Kadafalva névadójára, az 1913. június 24-én meghalt Kada Elek polgármesterre emlékeztek centenáriumi szentmisével. Itt a főcelebráns dr. Jeney Gábor, a kecskeméti „öreg-templom” plébánosa volt.

Vitéz Tiszaugi-Szabó Tamás, confrater

55 éves találkozó Kecskeméten

A kecskeméti piaristáknál 1958-ban tett érettségit tett diákok tartották 2013. június 8-án 55 éves találkozójukat. Az Alma Mater és a Kegyesrendi atyák iránt érzett fiúi szeretet és tisztelet lángja még mindig nem hunyt ki. Mi se bizonyítja ezt jobban, hogy még Svédországból – az éppen akkor zajló dunai áradás miatt – 20 órás vonatozást is vállaló egykori diákok köszönthették itthon élő társaikat. A régi osztályból végül is tizennyolcan ölelheték meg egymást.

A felejthetetlenül kedves és baráti hangulatú összejövetel a piaristákat Kecskeméten letelepítő gróf Koháry István országbíró impozáns méretű szobra körül, az iskola előtti téren vette kezdetét. Ezután a régi rendház kápolnájában közös szentmisét hallgattak a régen volt diákok, amelyet Nagy Attila SchP., a gimnázium igazgatója celebrált. A misét követően a jelen voltak az 1958-as esztendőktől napjainkig bekövetkezett jelentős változásokról hallgathattak rövid, de annál velősebb összefoglalót az igazgató úrtól.

Majd kötetlen beszélgetés keretében egy igazán nagyszerű, többfogásos finom ebéd elfogyasztására került sor, amelynek elkészítésével és főlisztervirozásával remekelt a Ház konyhai személyzete.

Végül – a finom italokból is – felvidámodva, azzal váltunk el egymástól, hogy: 2018-ban újra itt...! (Bár suba alatt ezt, egészségünket ismerve, sokan nem gondolták komolyan.)

Vitéz Tiszaugi-Szabó Tamás, confrater

Piarista barátság

Írásom címében a „barátság” szót nem véletlenül „piarista” jelzővel láttam el. Miért? Mert ez a barátság gróf Koháry István országbíró által Kecskeméten 1714-ben letelepített kegyesrendi atyák „öregépületében” kezdődött, 1946-ban. Igen, pontosan 67 évvel ezelőtt. Akkor voltunk első osztályosok, a II. világháború utáni első elemista évfolyam.

A majd lentebb bemutatásra kerülő piarista diák-társaimmal ott is érettségiztünk, az 1933-ban épült gimnáziumnak abban a felében, amelyik részt a kommunisták kivételesen meghagyták a tanító rendnek.

Vészterhes időkben érettségiztünk: 1958-ban. Az idén június 8-án tartottuk 55 éves találkozókat.

Most, amikor e sorokat papírra vetem, még 24-en (!) vagyunk – Isten különös kegyelméből – életben. E két tucat iskolatárs közül a soha csorbát nem szenvedett „piarista barátság” jogán több fiúról, azaz mára már öregemberről kívánnék szólni.

Egyiküktől, Szabó Laci barátomtól – akit akkor, s én azóta is „maszek”-nak hívok kisiparos édesapja után – Maszektól tehát ajándékba kaptam 9 évvel ezelőtt egy Lada kombit, amit ma is használók.

Másikuk, Fölföldi Sándor már a második télen látott el kiterjedt erdészetéből kitermelt több száz mázsa fával, amit három kamionnal hoztak Tiszaugra (az ideszállítás költségét is ő állta). Ez a fa engem kétszer is megizzasztott. Egyszer, amikor a ház elől behordtam az udvar végére, no meg aztán fűtéskor.

„Cunciról” – így hívtuk annak idején – azt is tudni kell, hogy két felmenőjének is elévülhetetlen érdemei vannak abban, hogy Sopron, a leghűségesebb város (civitas fidelissima) – a trianoni gyalázatos országcsönkítést követően – „hazatért”! Ők a „Rongyosok” között harcoltak a hazáért.

Harmadik osztálytársam, Bús Miki gyönyörű kertjének terméséből ládászámra hordja hozzám a hamvas, szép piros almát, gyümölcsöt, unokáim legnagyobb örömére.

No, nem feledkezhetek meg vitéz Misics Gyuriról, bár ő eggyel alattunk járt, de a „Piár”-ban érettségizett ő is. Tőle számítógépeket kaptam. Gyuri édesapjával – mint osztályidegent, akit nem vettek fel piarista érettségivel továbbtanulni – szóval Pista bátyámmal, vitéz Misits István vezérkari tüzér ezredes úrral (és még számtalan, politikailag megbízhatatlannal) 1958-59-ben én, mint segédmunkás együtt kefélttem az elvtársak által összevissza lődözött, csontkeményre lefagyasztott vadnyulakat, amiket azután exportra (természetesen a Szovjetunióba!) szállítottak ki. (Talán még ezt is jóvátétel gyanánt?) Soha, de soha ilyen nagyszerűen jó társaságban, sok-sok „régivágású” úrral, internáltakkal, politikai elítéltekkel azóta sem voltam együtt! Pista bátyám szidta is eleget a hozzá nem értő vadászokat. Gyuri barátom, piarista iskolatársam egyébként kislányom keresztapja is lett.

Hát ilyen a PIARISTA BARÁTSÁG!

Vitéz Tiszaugi-Szabó Tamás, confrater

BORIÁN TIBOR SCHP:

Emlékeim Kincs Lajos tanár úrról

100 éve, október 8-án született, s 10 éve augusztus 28-án hunyt el

Azzal büszkélkedhetem, hogy én már gimnazista éveim előtt megismertem Kincs tanár urat, amikor szülőfalumba, Hajmáskérre jött lelkipásztori kiegészítőként. Ekkor Árpád bátyám már Veszprémbe járt a piarista gimnáziumba, és a tanár úr volt az osztályfőnöke.

Kincs tanár úr Veszprémbe kezdte piarista szolgálatát, és mindjárt az első évben a VIII. osztályosok főnöke lett egy rendtársa betegsége folytán. Ez akkoriban is rendkívüli esetnek számított. Később vált világossá számunkra, hogy ő olyan kiforrott paptanári egyéniség volt, akit mindenki tisztelt, talán csodált is. Őt csak „Kincs úr”-nak szólították a diákok, amelyben benne volt az elismerő tisztelet és megbecsülés. Az első gimnáziumi évemben ő volt a latintanárom. Máig őrzöm a latin jó feleletemért tőle kapott szentképet.

Veszprémbe a II.-tól a VII. évfolyamig (az államo-

sításig) volt osztályfőnöke bátyámnak, de később is jó kapcsolatot tartott veszprémi osztályának tagjával, családjukkal. Kiválósága (kiváló neveltsége) miatt csak AZ OSZTÁLY-ként emlegették őket.

A tanár úr sokszor említette, hogy piarista életének legkedvesebb korszaka a veszprémi 11 év volt. Nehezen értette meg Budapesten a diákság világát, bár hűségesen teljesítette ott is hivatását.

Később fordult az élet sora, Budapesten házfőnöke és igazgatója lettem, de mindvégig harmonikus kapcsolatban, egymást becsülve, segítve.

Páratlan piarista tanári egyéniségét, alapos szakmai tudását, nevelői étoszát, rendtársi nyitottságát nem lehet felejteni.

Súlyos betegségében, röviddel halála előtt összegyűlt betegágya körül veszprémi osztálya, és velük együtt dúdolta legkedvesebb népdalát: „*Amott legel, amott legel hat pej csikó magában...*”

Emlékeim tanárainról a Magyar Kegyestanítórendi Budapesti Gimnáziumában eltöltött 8 év alatt (1939–1947)

A gimnáziumba személyesen dr. Balanyi György igazgató vett fel a rákospalotai MÁV telepi Állami Elemi iskolában elvégzett négy év alsófokú tanulmányaim után 1939-ben. Mivel abban az évben sok jelentkező volt, a szokásos „A” és „B” osztályok (50-50 fő) mellett az igazgatói iroda szomszédságában egy kis létszámú „C” osztályt (30 fővel) hozott létre az igazgató. Így tehát bejáró lettem Rákospalotáról az I. C.-ben. Dr. Balanyi György a történelemtudomány kivételes tehetségű tudósa volt, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

Osztályfőnökünk dr. Para Imre volt, halk szavú tudós ember, aki a földrajzot és természetrajzot tanította. Kiss József – csak Szepinek hívtuk – tanította a szépírást. A Magyar Gyorsíró Szemle főszerkesztője volt. Nála megtanultuk a szépírást valóban. (Később nála tanultam meg a gyorsírást, amelynek hasznát vettem a műegyetemi jegyzetkészítésnél.)

Meskó Lajos tanította a magyar nyelvet igen jól, senki sem bukott meg. Meskó tanár úr nemrégien halt meg az USA piarista tartományban 98 éves korában. A hittant Ohmacht Nándor tanította, aki gyónatónk is volt, úgyszólván az érettségig. Náci bácsinak hívtuk, és szívesen hívta meg a lelki problémákkal küzdő diákjait beszélgetésre. Mi ezeket lelki-fröccsnek hívtuk. Dr. Pogor Ödön tanította az éneket, és az órákat hegedüléssel tartotta meg. A testnevelést Szilágyi Géza tartotta, a kiváló kosárlabda játékos és edző. Nekünk még rajzot is oktattak annak idején. Ezt Huber István festőművész tette, aki megismertette velünk a népi művészetet is. A latint Vékey úr tartotta, akiről később írok, mert a felsőbb osztályokban is tanított, a mennyiségtant Szűcs János oktatta. Az osztályban 32-en voltunk, és csak egy bukás volt (latinból), azaz javítóvizsgát lehetett tenni. Abban az időben a következő jegyek voltak: 1 (jelles), 2 (jó), 3 (elégséges), 4 (elégtelen).

Közölték az általános tanulmányi eredményt is. Egy négyes mellett már az is négyes volt. Viszont kitűnő volt, ha a tanuló minden főtárgyból jelest kapott.

Mint Rákospalotáról bejáró diák, a vasárnapi és ünnepnapi misehallgatást Rákospalotán is megtehettem, de az ottani plébánostól igazolást kellett hoznom.

Sajnos az összeszokott osztályt nem tartotta meg a rend II. C. néven. Mivel az I. A. és I. B. osztályokban sok bukás volt, a mi osztályunkat megfélemezve berakták a következő évi II. A. és II. B. osztályokba. Én a II. B.-be kerültem, ahol hatvanan kezdtük a következő évet.

A II. B. osztályfőnöke dr. Ongrádi József volt, aki az előző évben az I. B. osztályt is vezette. A magyar és a latin nyelvet tanította nekünk. Nehéz volt őt és hirtelenségét megszokni az I. C. után, de elég hamar beilleszkedtem, és új barátokat is szereztem. A matematikát új tanár tanította, Balogh Ferenc, avagy Bonzó, akit hamar megszoktunk. Megszerettük Szemenyei

Lászlót, aki a földrajzot és természetrajzot tanította. Ő lett az osztályfőnökünk az V. B.-ben, valamint VI. B. első felében, Budapest ostromáig, mivel Ongrádi József tábori lelkész lett, később a rendtől is megvált. A rajzot és az éneket a régi oktatók tanították, míg a testnevelést Stefánszky Szilárd vette át. Ő volt általában a B. osztályok testnevelője. Még idős korában is fejen állt. Náci bácsi más elfoglaltságok miatt nem tudta vállalni a hittanoktatást. Ezt Wagner Lajos bácsi vette át ez évben, aki a görög és latin nyelvek kiváló tudósa volt. Egyik osztálytársunkat Stauroczkynak hívták. Kérdezte tőle, honnan származik, mivel a görög nyelvben a stauros keresztet jelent. Még most is ismétljük kedves szavajárását: „Fiam, fiam, fiam, megmondtam százszor fiam, fiam, fiam, hogy semmit sem mondok kétszer fiam, fiam, fiam.”

A III. B.-ben szintén dr. Ongrádi József volt az osztályfőnök, továbbra is a magyar és latin nyelvet tanította. Dr. Papp László tanította az éneket, és a háború után ő lett a Kegyes Tanítórendi Általános Iskola igazgatója, majd a Miasszonyunkról elnevezett Szegény Iskolánövérnek budapesti gimnáziumának igazgatója. A hittant Bozi Ferenc vette át, akiről mélyebb benyomásom nincs. Új szint jelentett Öveges József, aki a természettant (fizikát) tanította nagyszerűen. Remek kísérleteket mutatott be, élvezet volt előadásait hallgatni. Ha megsértette bőrét, a vért kiszívta, nehogy fertőzést kapjon. Aki nem tanult, annak azt mondta: „fiam, mondd meg apádnak, vegyen ki innen téged!”. Megkezdtek a német nyelv tanulását, Faludi Béla oktatása mellett. Sajnos nem jól tanított, csak azokkal törődött, akik már tudtak valamit németül. Szerencsénkre a VII. és VIII. osztályokban a német nyelv tanítását dr. Magyar László vette át, és az érettségire mindent pótolunk. A Műegyetemen sok német könyvből tanultam. Egyébként dr. Magyar László írta a „Tanuljunk könnyen németül, latinul és angolul” sorozatokat. 1949-ben elhagyta az országot, és az USA-ban talákoztam vele. Panaszkodott az egyesült államokbeli diákok szétszórtságára. A magyar történelem nagyszerű eseményeit Balanyi úrnál hallgattuk, a kiváló előadónál.

1941 őszén dr. Balanyi György lemondott az iskola igazgatói posztjáról tudományos elfoglaltságai miatt, de a történelem oktatását vállalta. Így a harmadik gimnáziumi évemben az iskola igazgatója dr. Ferenczi Zoltán lett. Katonás természetű ember volt.

1941 őszén beléptem a 2.B.K.G. cserkészcsapatba. A rajunk parancsnoka Hardi Mihály (Kis Pipin) piarista volt. Szelíd emberként ismertük meg őt. A cserkészletben szerettem meg a népi írókat, a magyar népdalokat és a közösséget.

A IV.B.-ben szintén dr. Ongrádi József volt az osztályfőnökünk, de március 16-tól tábori lelkései feladatát vállalt; a latin nyelv oktatását megtartotta, de a magyar nyelvet Kovács László vette át tőle. A hábo-

rús események miatt bevezették a honvédelmi ismeretek oktatását. Ezt, valamint a természetrajzot és az egészségtant szeretett tanárunk, Szemenyei László tartotta, aki valójában már ekkor lett osztályfőnökünk. Kovács László nagyszerűen oktatott, és a színházba járást is megszeretette velünk. (Nemzeti Színház: Az ember tragédiája, Operaház: Bánk bán stb.). A matematikát (mennyésztan) Szoboszlay András gyak. tanárjelölt vette át márciustól, mivel Balogh Ferenc ekkortól katonai szolgálatot teljesített. A hittant visszavette Ohmacht Nándor, a németet Faludi úr tartotta, és az ókori történelmet Balanyi úr szeretettette meg velünk. Stefánszky Szilárd változatlanul testnevelés oktatónk volt. Még ebben az évben Huber István festőművész úr befejezte kiváló tanítási óráit velünk. Beszél a magyar népművészetről, az építészetéről, a festészetéről, az ókor művészetéről, a görög és római művészetről. Élveztük előadásait.

Az V. B. osztályban Szemenyei László volt az osztályfőnökünk, akit nagyon szerettünk: sok keskenyfilm vetített előadást tartott, már az előző években is (VKM filmek). Ő tanította nekünk továbbra is a természetrajzot, a honvédelmi ismereteket.

A várható bombázások miatt az iskolai év november 3-án kezdődött és április 1-jén végződött. A matematikát a kiváló Kovács Mihály vette át, aki már a háború után megalkotta az első iskolai számítógépet. Utolsó élő tanárunk volt, még az ötvenéves érettségi találkozónkon részt vett. A latint Kiss József vette át, Faludi úr (Ficli) tanította változatlanul a németet, a magyar nyelv oktatását Mihálkó Béla vette át, aki igen csendes ember volt. A történelmet dr. Somogyi Zoltán oktatta nagy lendülettel. Ohmacht Náci bácsi vitte tovább a hittant, Stefánszky úr a testnevelést. Megkezdődött a harmadik nyelv oktatása is. Három nyelv között lehetett választani: francia, olasz és ógörög. Én az ógörög nyelvet választottam, mivel orvos akartam lenni. Nagyszerű tanárunk volt: Vékey Károly, a latin és ógörög nyelvek tudósa. Nála tanultam meg élvezni Anakreon és Sappho költeményeit görög nyelven.

A németek március 19-én megszállták Magyarországot, és április elején megkezdődtek az angol és amerikai légierők bombázásai. Így célszerű volt befejezni az iskolaévet április elején. A gimnázium június 25-én kapta meg az első csapást, egy hatalmas bombát az északkeleti sarkon.

a VI.B. osztályt két részletben végeztem. Az oktatás október 1-jén kezdődött meg az V.B.-ben ismertetett tanárokkal, kivéve a magyar nyelvet, ahol Mihálkó Béla helyett Kiss József vette át azt. Az osztályfőnökünk Szemenyei László volt, aki a vegytant tanította. A tanítás november elején fejeződött be a háborús események miatt (Budapest ostroma. Erről külön lehet írni az iskola hatalmas káraival és az újjáépítéssel.)

Az ostrom után március közepén kezdődött meg a tanítás, de én Rákospalotáról csak május elején tudtam bejárni, eleinte akkor is gyalog. Összevonták a VI.A. és VI.B. osztályokat, és osztályfőnökünk a kiváló történelemtudós, dr. Gál István lett, nagyon megszerettük. A történelem mellett ő tanította a latin nyelvet és az új tantárgyat, a gazdaságtant. A magyar

nyelvet továbbra is Kiss József (Szepe) tanította, a németet Faludi Béla, a hittant Ocmacht Nándor. Voltak időszakok, amikor Náci bácsinak más elfoglaltsága akadt, és ekkor Tomek Vince úr helyettesítette őt. Tomek úr nagyszerű előadó volt. Élvezettel hallgattuk őt. (Akik a francia nyelvet vették fel, már ismerték őt.) Mivel Kovács Mihály és Szemenyei László urak a levontéket kísérték Németországba az ostrom előtt, és még nem érkeztek vissza, a vegytant oktatását dr. Kanschky Márton, a matematikát az általam tisztelt és szeretett Öveges József vette át. Olyan jól oktatott, hogy a trigonometriát, a többismeretlenes és másodfokú egyenleteket az órákon megtanultam, és kedvem volt többfajta módon megoldani azokat. A görög nyelvet továbbra is Vékey úr tanította, a testnevelést Szilágyi Géza. Az iskola igazgatója az ostrom után Dragos Károly lett. Minden reggel ott állt az iskola bejárat kapujánál, és figyelte a bejövő diákokat. Akin nem volt sapka (a 16-18 évesek már nem szívesen viselték), annak megjegyezte: „Diáksapka!” Ezért ez lett a beceneve.

A VII.B.-ben új osztályfőnököt kaptunk, aki az érettségiig vitt minket, Mihályfy Gézát. Ő oktatta a matematikát és a fizikát. Érdekes stílusa volt. Eleinte Géza bácsinak hívtuk őt magunk között, később valamelyik osztálytársunknál felmerült a Stanci nagynéni, és ekkor a Géza bácsi helyett a Stanci néni név maradt rajta. Dr. Gál úr tanította továbbra is a történelmet, a gazdaságtant, és megkezdte a műalkotások ismertetését (rajz néven). Új tanárokat kaptunk a latin és a magyar nyelvekre. A latint dr. Kerkai József oktatta. Nagyszerű előadó és elbeszélő volt. Beszél a görög és római túlvilági felfogásról és Kháron ladikjáról a Stix folyónál. Ő a Kháron becenevet kapta. A magyar nyelv oktatását dr. Kovács Alajon kezdte meg. Jól tanított, és igazi úrnak tartottuk őt. Folytatódott az énekoktatás is, amelyet szintén ő tartott. Megváltóként jött dr. Magyar László a németoktatásban. Helyrerázott minket az érettségiig két év alatt. A görög nyelvet Vékey út vitte tovább, a testnevelést Stefánszky úr. Ismételt volt földrajzoktatás ebben az évben, Szemenyei László úrral.

A VIII. B.-ben tanáraink maradtak, azaz a matematikát és fizikát Mihályfy úr, történelmet, gazdaságtant és rajzot dr. Gál úr, latint dr. Kerkai úr, németet dr. Magyar úr, magyart és éneket dr. Kovács Alajos úr, egészségtant (a földrajz helyett) Szemenyei úr, görögöt Vékey úr, testnevelést Stefánszky úr oktatták. Viszont kaptunk egy új, élvezetes tárgyat, a bölcséletet egy nagyszerű új tanárral, dr. Simon Sándorral. Kiválóan magyarázott a logika, pszichológia elemeiről, ismertette a retorikát is. Élvezettel hallgattuk előadásait. A fellelésnél a tanulókat doktor X.Y. névvel szólította fel.

Május elején fejeztük be az évet, szép ballagásunk volt még a régi iskolában 1947-ben, és megkezdtük az érettségi vizsgákat.

Összefoglalva: a Magyar Kegyeztanítórend budapesti gimnáziumában 1943–47 között kiváló tanáraink voltak, akik olyan ismereteket adtak, hogy azokkal a Műegyetemen is megálltam a helyemet, ahogy a hazai és külföldi egyéb tanulmányaim és munkám során is.

Katolikus szellemben neveltek, és a gimnáziumot sohasem tagadtam meg. Emberszeretetet tanultam, amikor a zsidó származásúak kabátjáról levették a sárga csillagot az iskolában. Együtt jártunk református, evangélikus és zsidó osztálytársakkal. Fizikai nevelést is kaptunk egészségünk megtartására. Tanárim szerettették meg velem a klasszikus zenét, a művészetekben (építészet, festészet, szobrászat) való gyönyörködést, beleértve a népi művészetet, az irodal-

mat, a költészetet, az olvasását. A gimnáziumban és a cserkészletben ismertem meg a népi írókat, a magyar népzénet (pentatonia), Bartók és Kodály zenéjét.

Igen hálás vagyok tanáraimnak és a gimnáziumnak. Ezért vállaltam munkát a Diákszövetségben is, és szívesen énekelek a Sík Sándor kórusban, ahol Borián Tibor atya a karvezető.

Dr. Eng. (h.c.) Barsai János

Emlékezés és emlékeztetés

A PIARISTA GIMNÁZIUMHOZ KAPCSOLÓDÓ 70 ÉVES MÚLTUNKRA

Az 1765-ben alapított nagykanizsai Piarista Gimnázium első osztályát – 70 évvel ezelőtt – 1943-ban két 54-54 fős osztályban kezdtük. A tanári kar 21 fős létszámából 15 piarista, 6 fő pedig világi tanár volt. Iskolánk története összefonódott a XX. századi magyar történelem változásaival, diákéveink (1943–51) pedig a II. világháborúval és azt követő diktatúra kezdeti időszakával. Ezek a történelmileg nehéz és terhes évek – az idegen világnézetű hatalmak és azok intézkedései – jelentősen beárnyékolják, majd az 1948-as államosítást követően pedig sok vonatkozásban kényszerpályára is sodorták a diákság nevelését és tanítását is.

A piarista gimnáziumhoz való 70 éves kötődésünk visszaidézése és tárgyilagos megítélése – 80 év feletti kora, bölcsességgel és tapasztalattal – ma már talán

elégleges történelmi távlatnak bizonyulhat. Tanáraink hivatástudata és elkötelezettsége, nevelés és tanítása még a háború és a szovjet megszállás változó és zavaros élveiben is maradandó értékeket nyújtott, és meghatározó volt a további évtizedek életviteléhez is. A diákság hit- és tudásszintjének emeléséért és kalazanci szellemiségű neveléséért – küldetésüknek megfelelő szolgálati lélekkel – fáradhatatlanul dolgoztak.

A piarista nevelés és tanítás rövid és tárgyilagos jellemzéséül hadd idézzem neves osztálytársunk, prof. dr. Rédei Károly (diákkori nevén Radanovics Károly) akadémikus elismerő szavait: „...gimnáziumi tanulmányaimat Nagykanizsán végeztem: öt évig jártam a kegyesrendi római katolikus gimnáziumba a

Akire büszkék lehetünk

14.000 KM-RE AZ ALMA MATERTŐL

Dr. Székásy Miklós (sz.: 1932) egykori osztálytársunk 1942-ben kezdte meg tanulmányait a budapesti Piarista Gimnáziumban. Az első évtől kezdve mint tiszta jeles, „vastagbetűs” tanulót szerény, közvetlen modoráért mind akkori osztályfőnöke, Vékey Károly, mind osztálytársai – többek között Antall József, Schanda János, Szűcs Ervin, Tar Pál – kedvelték, barátilag becsülték. 1948-ban politikai okokból kényszerült illegálisan elhagyni hazáját, majd szüleivel Argentínában telepedett le; itt spanyol nyelven érettségizve fejezte be középiskolai tanulmányait.

A Buenos Aires-i egyetemen szerzett kémiai PhD diplomát, majd a genfi egyetemen végzett posztgraduális közgazdasági tanulmányokat. Évtizedekig volt a Buenos Aires-i felsőoktatási intézményekben az általános-szervetlen-ipari kémia tanára. Több vegyipari vállalat igazgatójaként is működött, többek között a magyar emigránsok által alapított Veresit SA cégnél. Aktívan tevékenykedett az argentin Kémiai Kamarában, a kamara titkára, majd alelnöke lett. kamarai és egyéb vállalati külkereskedelmi eredményei alapján elnyerte a nemzeti állami

export első díját. Nyugdíjba vonulása után még egyetemi posztgraduális kémiai előadásokat tartott.

Aktívan részt vett az argentin magyar közösség kulturális életében, így az Argentin Magyar Intézmények Szövetségének alelnöke, majd védnöki tisztségének elnöke lett. Így például ő tartotta tavaly október 23-án és idén május utolsó vasárnapján, a Hősök Vasárnapján az ünnepi beszédet.

A 2004-ben alapított Ars Hungarica zenei és Kulturális Civil Szervezetének elnöke jelenleg is. Az Ars Hungarica elsősorban a magyar zenei kultúra terjesztésével, széleskörű ismertetésével, koncertek szervezésével foglalkozik. Az elmúlt években az anyaország támogatásával több magyar művész fellépését rendezték meg Argentínában, Uruguayban és Chilében. Az itt kifejtett munkája elismeréseként kapta Buenos Aires város legfontosabb, a 200 éves függetlenség megemlékezésére kiadott Medella del Bicentenario kitüntetését (2010), továbbá elnyerte a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztet (2011), majd a Magyar Tudományos Akadémia külső köztestületi tagságát (2012).

Újjáalakulásától tagja a Piarista Diákszövetségnek. Ezúton kívánunk további, a kersztény hitben elmélyült eredményes munkát és jó egészséget.

Eleméry József, egykori osztálytársa

piarista atyákhoz... A piarista gimnázium humánumra, az emberi értékek megbecsülésére nevelt... Igényességével az iskola ébresztette fel bennem a tudásvágyat, az ismeretek megszerzésének örömét...”

A piarista iskolák államosításának előszele a katolikus egyház- és szerzetesrendek elleni szervezett támadások, a koncepciók perke kapcsán már hónapokkal korábban érződött. Majd az 1947/48-as iskolaévünk végén be is következett. Iskolaévünk Te Deuma – a tanárok, a szülők, osztály- és iskolatársak meghatározó és felejtetetlen sírása – amíg csak élünk, emlékezetes marad.

Hasonlóképpen mély és fájdalmas nyomot hagyott bennünk, és felejtetetlen marad piarista tanáraink 1950. évi embertelen elhurcolása és internálása is.

A gimnáziumi tanulmányainkat – az 1948-as államosítást követően – állami gimnáziumban fejeztük be. 1951-ben 48-an érettségiztünk. A 60 fős létszámcsökkenést – az 1943-as 108 első létszámhoz mérten – alapvetően a háborús évekkel járó társadalmi mozgások idézték elő. Útjaink az érettségit követően – a pályaválasztásnak és az élet rendjének megfelelően – szétváltak ugyan, de embertársi, baráti kapcsolatunk a mai napig fennmaradt. A kalazanci szellemű nevelés eredménye az osztálytársi összetartozás. Kezdetben tíz, öt,

majd évenként érettségi találkozókat rendeztünk, a '70-es évektől pedig – tehát több mint negyven éve – negyedévenként szervezünk öregdiák-találkozókat.

A gyakori személyes találkozások, a viszontlátás és az együttlét öröme erősíti kapcsolatunkat és összetartozásunkat. Annak a generációnak vagyunk a tagjai, akiknek a „damaszkuszi útját” hamis útjelzőkkel látta el. Világnézetünket és értékrendünket azonban – néhány kivételtől eltekintve – megőriztük a politikai frontátvonulások közepette is. A szülői ház keresztény szelleme és a piarista gimnáziumi nevelés eredményeként nem ragadtak magukkal a politika örvényei, nem merültünk el az ellentmondásokkal terhelt világ hínárjában. Talpon maradtunk. Az elmúlt hét évtized körvonalazott emléktöredékeiről, fényképekkel is megörökített érettségi- és öregdiák-találkozóinkról gimnáziumi emlékkönyvet és cd lemezt is készítettünk a még élő osztálytársaink és az osztálytársi özvegyek, családtagok, valamint az utókor számára is.

dr. Dénes Ferenc, piarista öregdiák

FORRÁS: Böszörményi Géza: A magyar piaristák 1950-ben, Szétszóratás és újrakezdés

Búcsú vitéz Rettegi Moldoványi László veszprémi piarista öregdiáktól

Elmondta: Szabó József balatonalmádi plébános

A mi testvérünk – akitől most szomorúan búcsút veszünk – Moldoványi László 1926. március 9-én született Magyarország egyik legősibb és legszebb városában, Veszprémben. Gyermek- és ifjúkorában itt élt nagy boldogságban, harmóniában szüleivel és testvéreivel Dudival, Etával és Pistivel együtt.

A nyarakat rendszerint balatonalmádi villájukban töltötték. A városhoz nyilván szép fekvése, kellemes éghajlata és a családi hagyományok miatt erős érzelmi szálak kötötték mindnyájukat. Ezzel magyarázható, hogy már nagyszülei, aztán szülei, és végül 21 évvel ezelőtt ő maga is itt házasodott a szeretett Szent Margit kápolnában, hitvesével, Simmenroth Rose Marie-vel. Testvérünket – egy különös családi szokást észrevétlenül átvéve mindenki – felesége, gyermekei, unokái, sőt még dédunokája is egyszerűen „Lacinak” nevezte. Talán ez is hozzájárult „öröknek tűnő fiatalságához”, hogy verbális értelemben nem volt papa, nagyapa, dédapa, lelkében azonban nyilván mindez nagyon pontosan elrendeződött.

1944-ben érettségizett a veszprémi Piarista Gimnáziumban, aminek jelvényét egész életében és még azon túl is büszkén viseli. Az érettségi után Ali nagybátyjával azonnal katonának sorozták, Passaubába került, ahol kalandos körülmények között menekült meg az éles bevetéstől, amely akár korai halálát is okozhatta volna.

A háborút átvészelve a családra váró nehézségek nem szűntek meg, csak más formában jelentkeztek: a kommunista államgépezet megfosztotta őket vagyontól, idősebb testvére meghalt, édesanyja súlyosan megbetegedett. Ezek után még tiszteletre méltóbb, hogy minden erejét, tehetségét latba vetve vegyész-mérnöki oklevelet volt képes szerezni. Szakmájához egészen nyugdíjazásáig hű maradt. Nagy szerelmese volt a zenének, különösen szerette az operát, jórészt ebből merítette kifogyhatatlannak tűnő életerejét. Az operát azonban nemcsak hallgatni szerette, hanem igyekezett művelni is. Néhány szemesztert elvégzett a Budapesti Konzervatórium operaénekesi szakán. Szépen ívelő tenorjával azonban nem ért el a nagy színpadokig, a körülmények kedvezőtlen változásai miatt eredeti szakmája felé fordult, és mellette jogot tanult.

Az 56-os forradalom és szabadságharc leverése és a véres megtorlás tízezrekkel együtt őt is menekülésre készítette; csak sejthetjük a benne lezajló fájdalmat, amikor az osztrák határhoz érve Magyarország felé fordult, és hátralépésekben intett búcsút a hazának. Svájcba került, ahol már házas emberként a Zürichi Műszaki Főiskolán szerzett doktorátust. Első feleségének korai halála után gyermekeit egyedül nevelte tisztességben, szeretetben.

Láthatjuk, mily sokoldalú embertől veszünk ma búcsút, hogy szülőföldjében pihenjen. Szinte minden szabadidejét önképzésre, művelődésre, illetve utazásra, vitorlázásra fordította. Második feleségét egy görög nyelvtanfolyamon ismerte meg. Ezekkel együtt őt is a Balaton szerelmesének mondhatjuk. Amikor itt tartózkodott, minden nap lement a tóra; gondosan ápolta az édesapja által 1930-ban vásárolt „Nemere” sziklacirkálót, ezen fejlesztette ki vitorlázó tudományát.

Legendák szállingóznak a késő éjszakákba nyúló kártya partikról, amelyek nyilván nagy és mély barátságokról tanúskodnak. Olyan ember volt, akinek nem csak környezetében volt jó lenni, hanem akinek belső gazdagságából mindenki tudott meríteni.

Utolsó éveiben Philitsa felesége nagy szeretettel gondozta, mígnem múlt májusban történt házi bal-

esete után már nem tudott felépülni, elfogyott foghatatlannak tűnő életerejére, míg végül otthonában, szerettei körében ment el ebből a világból. Gyászoló szerettei most megköszönik neki mindazt, amit általa kaptak, amit tőle tanultak, és egyáltalán, hogy vele lehettek. Kedves Laci! Szereteted mindannyiunkat elkísér életutunkon, mert szívünkben tovább él.

FELHÍVÁS!

Tisztelt Öregdiáktársaim!

Szokásosan ősszel küldjük ki a csekkeket a következő, 2014. évi tagdíjak befizetésére.

Tagdíj: aktív keresők évi 4000 Ft, nyugdíjasoknak, tanulóknak és pártoló tagoknak évi 2000 Ft.

A befizetés megtehető:

– személyesen a Diákszövetség irodájában (Budapest, Piarista u. 1. I. emelet, Piarista Gimnázium épülete) minden hétfőn 10-17 óra között,

– átutalással a Diákszövetség bankszámlájára (Magyar Piarista Diákszövetség, számlaszám: OTP Bank 11708001-20504685, IBAN szám: HU68 1170 8001 2050 4685 0000 0000 SWIFT kód: OTPVHUB).

– az újsággal együtt, vagy a külön levélben kézbesített csekken.

Emlékeztetni szeretnék arra, hogy évek óta nem nőtt, nem változott a tagdíj mértéke. Hála aktív tagozatainknak, aktív tagjainknak, szaporodnak a programjaink. A 2014. év a váci és a kecskeméti piarista iskola fennállásának 300 éves jubileuma. A Diákszövetség 1989-ben alakult meg újra. Készülünk ezekre az ünnepekre. Bár mindent elkövetünk a takarékos gazdálkodás érdekében, de sajnos működési költségeink is nőnek. Ez indokolta a Választmány döntését.

Kérjük, hogy a befizetések (akár csekk, akár átutalás) közlemény rovatába tüntesd fel azt is, hogy melyik tagozatunkhoz tartozol. (Ezzel megkönnyíted az elszámolást a tagozatainkkal.)

Köszönjük azoknak, akik befizették az elmúlt évrre, az elmúlt évekre a tagdíjat. Többen vannak, akik a kötelező minimumnál többet fizetnek, vagy adományt küldenek; nekik külön köszönet jár, hiszen kiemelkedően segítik finanszírozni tevékenységeinket. Kérjük továbbra is, aki teheti, emelt szinten támogassa munkánkat.

A Diákszövetség tagnyilvántartása szerint sajnos még nagyon sokan vannak, akik nem fizették be a 2013-as tagdíjat, pedig ez az egyik legfontosabb forrásunk, amit a rendezvényeink megtartására, újságunk és hírlevelünk kiadására, működési költségeinkre fordítunk. A Piarista Diák című újság, illetve a jelen levél megcímzésére szolgáló címkén feltüntettük, hogy nyilvántartásunk szerint a címzett befizette-e a tagdíjat az elmúlt négy évben. Kérjük, hogy akinek ezzel kapcsolatban kérdése merül fel, az iro-

dánkban egyeztesse személyesen, vagy telefonon a hivatalos órákban.

Tisztelettel és nyomatékkal kérjük tagjainkat, hogy az esedékes tagdíjat fizessék be, ezzel hozzájárulva ahhoz, hogy fenntarthatassuk a Diákszövetség működését, továbbra is adhassuk, sőt fejlesszük szolgáltatásainkat!

Külön szeretnénk biztatni azokat, akik tagdíjhátralékot halmoztak fel, hogy rendezzék tartozásukat, az erre vonatkozó értesítő levelünket ne zaklatásnak tekintsék, hanem szeretetteljes emlékeztetőnek. Ilyen emlékeztetőt – egyébként szintén a Választmány döntése alapján – 75 éven felüli tagjaink méltányosságából a jövőben nem fognak kapni.

Ha valakinek tudomására jut, hogy valamelyik diáktársunk nehéz anyagi helyzete miatt nem tud eleget tenni tagdíjfizetési kötelezettségének, ezt kérem – akár a tagozatvezetője révén, akár saját maga – jelezze a Diákszövetség elnökségének, hogy a szükséges és lehetséges méltányossággal tudjunk eljárni.

Költségeink visszafogása érdekében a Diákszövetség elnöksége úgy döntött, hogy már az őszi számtól kezdődően a Piarista Diák című újságunkat elektronikusan, úgynevezett pdf formátumban küldjük ki azoknak a tagjainknak, akik kértek újságot és jogosultak erre a szolgáltatásra, ha az adatbázisunkban van e-mail címük.

Nagyon fontos tehát, hogy az adatbázisunkban helyes címek szerepeljenek, ezért kérek mindenkit, hogyha megváltozik valakinek az e-mail címe (persze akkor is, ha a postacíme változik), tájékoztassa erről az irodánkat

– levélben (Magyar Piarista Diákszövetség 1051 Budapest, Piarista köz 1.),

– személyesen irodánk fenti címén hétfőnként 10 és 17 óra között,

– telefonon (Csepely Péter +36 1 486 4432, +36 30 318 7199) hétfőnként, vagy a többi napon üzenet-rögzítőre,

– e-mailben: csepely38@gmail.com vagy diak-szov@piar.hu

– Ha valaki mégis ragaszkodik a nyomtatott újsághoz, kérem, hogy erről is értesítsen minket a fenti elérhetőségek valamelyikén.

– Ha tudomásodra jut, hogy valaki nem kapta meg az újságot, akkor kérlek tájékoztasd erről a változásról, és kérd meg, hogy egyeztesse adatait Csepely Péterrel.

Öregdiák barátsággal:

*Strommer Pál
a Magyar Piarista Diákszövetség Főtitkára*

A Piartour 2014. évi tanulmányútjai

1) 2014. június 10-14 között szervezzük meg a szeptemberről elhalasztott tanulmányutat az alsó-ausztriai várak, kolostorok és városok megtekintését a Waldviertelbe.

ÚTVONAL:

Lilienfeld–Melk–Weitra–Zwettl–Rapottenstein–Pöggstall–Geras–Riegersburg–Raabs–Heidrichenstein–Gmünd–Altenburg–Eggenberg–Rosenburg–Grafenegg.

A tanulmányút költsége 200 EUR + 10 000 forint (busz, szállás félpanzióval).

Jelentkezés Csapody Géznál a hétfői klubnapokon 100 EUR előleg egyidejű befizetésével.

2) Egynapos tanulmányutat tervezünk a komáromi erődrendszer megtekintésére.

3) Kétnapos tanulmányutat tervezünk Békéscsaba, Gyula és Debrecen térségébe.

• A budapesti Piarista kápolna igazgatója Szakál Ádám tanár úr. A kápolna bármilyen igénybevételi szándékát (szentmise, keresztelés, házasságkötés, találkozó rendezvény) vele kell tudatni előzetesen, hogy elkerüljük a váratlan ütközéseket.

Elérhető a gimnáziumi porta 486-4401, vagy a Sapienta Főiskola 486-4400 telefonszámán. A diákkápolna miserendje: tanítási időszakban vasárnap de. 9 óra. A karácsonyi és húsvéti liturgia időpontjait a honlapon jelezzük.

• Olvasóink figyelmébe ajánljuk a diákszövetségi hírlevelet, amely az interneten 2009 novembere óta általában havonta jelenik meg. Igényelhetők: mikecz.tamas@mpdsz.piarista.hu

A hírlevél sajtóbizottsága várja a megjelentetésre szánt cikkeket, a közérdekű információkat, véleményeket, ötleteket. Korábbi számok elérhetők: <http://hirlevel.mpdsz.piarista.hu/hirlevelek>

Várjuk diákszövetségünk legidősebb, 90 év feletti öregdiákjainak jelentkezését!

Kapcsolatfelvétel: csepely38@gmail.com,
telefon +36 30 318-7199.

Csepely Péter

HÍREK, PROGRAMOK

– A piarista tanárok sírjának koszorúzása Budapesten október 25-én, pénteken 14 órakor lesz a Fiumei úti, illetve az Új Köztemetőben. Találkozás a főbejáratnál.

• Egykori tanárainkért a megemlékező szentmisét november 7-én, csütörtökön délután fél hatkor tartjuk a Duna-parti kápolnában. Bejárat a gimnázium Piarista utcai kapuján.

• Antall József diáktársunk sírját december 13-án, pénteken 14 órakor koszorúzzuk a Fiumei úti temetőben. Ugyanakkor emlékezünk a közelében nyugvó dr. Mádl Ferenc diáktársunk, egykori köztársasági elnök sírjánál. Találkozás a síroknál.

• Elhunyt diáktársainkért és Antall József, a Magyar Piarista Diákszövetség megalapítójáért a hagyományos szentmise december 15-én, vasárnap 18 órakor lesz a Duna-parti kápolnában.

• A szokásos óév-búcsúztatásra december 27-én, pénteken 14 órai kezdettel kerül sor a gimnáziumi diákegyháza felőli. Bejárat – a tanítási szünet miatt – a Piarista köz felől a Sapienta portájáról lifttel a második emeletig, majd balra a folyosón.

Magyar Piarista Diákszövetség Közhasznú szervezet
Adószám: 19013581-1-41 Elnök: Dr. Oberfrank Ferenc +36 20 552-0189
Számolás: OTP Bank: 11708001-20504685
SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN szám: HU68 1170 8001 2050 4685 0000 0000

Piarista Alapítvány (Alapító: Magyar Piarista Diákszövetség)
Közhasznú szervezet Adószám: 19013598-1-41
Kuratórium elnök: Görbe László +36 20 478-8888
Számolás: ERSTE Bank: 11991102-02103154
SWIFT kód: (BIC) GIBAHUHB
IBAN szám: HU29 1199 1102 0210 3154 0000 0000

1052 Budapest, Piarista köz 1.
Telefon/üzenetrögzítő: +36 1 486-4432
Internet: <http://www.diakszov.piar.hu>;
E-mail cím: diakszov@piar.hu

Nyilvántartási ügyek: Csepely Péter +36 30 318-7199
E-mail cím: csepely38@gmail.com
Gazdasági ügyek: Svastits Géza, +36 1 486-4454
E-mail cím: svastits.geza@piarista.hu

Hivatalos órák: Budapest, Piarista u. 1. (Budapesti Piarista Gimnázium) I. emelet alatt minden hétfőn 10-17 óra között

Tagdíj: aktív keresőknek évi 4000 Ft, nyugdíjasoknak, tanulóknak és pártoló tagoknak évi 2000 Ft. Külföldiek tagdíja 40 Euro, vagy annak megfelelő más pénznem. **Adományokat** a fenti számlákon köszönettel fogadunk. Befizetés a házi pénztárban a hivatalos órákban, a kiküldött csekkel, vagy banki átutalással a fenti számlákra.

A Piarista Diák következő, 78. száma 2014. március hónapban jelenik meg.

Lapzárta: 2014. február 10.

Piarista Diák • Kiadja a Magyar Piarista Diákszövetség • Nyilvántartási szám: 163/440/1/2008
Szerkesztette a Sajtóbizottság: Borián Tibor, Farkas Zsolt
Tördelés: Logod Bt. • Nyomda: Innova-Print Kft. • Felelős vezető: Komornik Ferenc